

לקראת שבוע מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 479

פנינים לפרשת שמיני פ"ה

ראה ר' מענדל שבשעה היעודה בועט האסיר בחומה, והחל בורח כל עוד נשמתו באפו. לפתע יצאו והגיהו מן הצד שני כלבים ענקיים שמראיהם נורא ואיום, והתחילו לדלוק אחריו...

המשפיע הנודע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א
על גמילות חסד עם הזולת מתוך אמונה ועמידה בשעת ניסיון

ואת החסידיה האנפה למינה (יא יט)

וכרס"י: ולמה נקרא שמה חסידיה? שפועל חסידות עם תכונותיהם המיוחדות

שמענו נא למעשה נורא שאירע ביום שלישי פר' ויקרא תשע"ח, באחת משכונותיה של עיר"ק ירושלים, מתפרנסת אשה מהחזקת תינוקות בבית ("מטפלת", בייבי סיטער) בכל יום מבוקר ועד צהריים, לאחרונה הכניסה לביתה אשה מבוגרת אשר מחמת כמה וכמה הרפתקאי דעדה עלה (צרות שונות משונות, ואין כאן מקומו) היא שבורת לב ומחוסרת עבודה ותעסוקה, מטפלת זה הכניסה אותה ל'עבודה' - כביכול, שתעזור לה בעבודת שמירת התינוקות ואף היא משלמת לה כדין התשלומים, אף שבפועל אין לה ממנה כל הנאה רק עול ושעבוד לשמור גם עליה...

באותו יום שלישי האמור, פנתה המטפלת ל'עוזרת' וביקשה ממנה, זה לי כמה שעות שלא ראיתי תינוקות פלונית, עשי עמי אות לטובה והביאי אותה אלי מתוך עגלתה, העוזרת שכאמור לא כל כך... טעתה, והביאה לפני בעלת הבית תינוקות אחרת, וכאן נתגלה תוקפו של נס, כי אותה תינוקת שהובאה בטעות כבר נשתנה צבע פניה, והיה ניכר כי איבדה את נשימתה, והצילו אותה במהרה... ואילולא הביאה אותה העוזרת ה' ישמור ויציל...

הרי לך, כי מעשה חסד זה הציל את התינוקת ממות לחיים, ולא עוד אלא שאת עצמה הצילה, כידוע, שאילו היה קורה ח"ו אסון בביתה, הייתה המטפלת נלקחת לחקירות וכו', ואת עבודתה ופרנסתה הייתה מאבדת לגמרי, נמצא שמתחילה היה נראה שהמטפלת

מטיבה עם האשה ומתוך רחמנות היא מסייעת לה, ולמעשה נתברר, שאדרבה, היא עזרה לה והצילה אותה...

שבוע בלי תפילין?

עוד מעשה נורא שמעתי מאברך חשוב שליט"א, שבנו נעשה בר מצוה ונכנס לעול תו"מ ביום ט"ו שבט בשנה זו (תשע"ח), בהגיע העת והזמן להזמין פרשיות לתפילין של בנו שיחי' שאל האברך את רבו איה הסופר שיכתוב אותם, מחמת כמה סיבות התעכבה תשובת הרבי, ורק בתחילת חשון ענהו שיפנה לסופר מומחה מפורסם. אבל בבואו לפני הסופר ושטח בקשתו עיין הסופר ב'לוח הזמנים'

שלו, וגילה שלפי התור יהיו פרשיותיו מוכנים רק בסוף חודש שבט - כשבוע לאחר יום הבר מצוה.

האברך לא ידע את נפשו, וכי יהלך בנו כשבוע ימים כ'קרקפתא דלא מנח תפילין'... גם לא אבה לחנכו במצוות תפילין עם תפילין מגמ"ח. אינה הקב"ה לידו את ידידו שסיפר לו לפי תומו שהוא עומד לערוך בר מצווה בעוד כמחצית השנה (ויותר), וב"ה שפרשיותיו שהזמין אצל אותו הסופר כבר שוכנים אחר כבוד בביתו. מיד השיח מיודעו את לבו כי נתקע בלי פרשיותיו לבנו, ואחר בקשת מחילה העז לבקש מידידו שיתן לו פרשיותיו אשר בביתו, ובסוף חודש שבט יקבל ממנו פרשיות חדשות, ואעפ"י שהרגשת הלב מתנגדת לעשות 'טובה' מעין זה כידוע (וכדרכם של בני אדם שלא להיפרד מפרשיות שהשקיעו בהם מזמנם ודמם) התגבר הלה על רגשותיו והעניקם לו בהלוואה כנגד פרשיותיו שיקבלם בסוף חודש שבט. לקראת שבת שירה נסע האברך לשבות בצל רבו - באותה עיר שאביו דר בה, וב'השגחה' סיפר לו כי הביא עמו את ה'פרשיות הנודעות לתיתם ל'בתים מאכער' (עושה בתים לתפילין) שיכניס בהם את הפרשיות.

ביקש האב לראות את הפרשיות, וכאן נודע הנס הפלא וההצלחה... שבאותם הפרשיות שכבר עברו הגהת מגיה מומחה וגם לרבות הגהת מחשב מצא בהם האב פסול גמור ונורא, שהיה חסירה בהם תיבה שלימה, כי נכתב בהם והיה 'שאלך בנך' במקום 'והיה כי ישאלך בנך'..

נמצא שהקב"ה גלגל ושידד כמה וכמה 'השגחות' למען יישאר זה האברך בלי פרשיות וישמע מחברו שכבר יש לו בתים, יביאם לקראת שבת בעודו בבית אביו, ואילו לא היו כל אלו, היה בנו של הידיד מניח תפילין פסולות עד יומו האחרון, רח"ל... ועל הכל, יש ללמוד כי הוא חשב שהוא מתעלה מעל רגשותיו לתת לו משלו... ולבסוף נתגלה שאדרבה לא היה כאן וויתור משלו לידידו, אלא הציל את עצמו ממכשול נורא והיטיב לעצמו פי כמה וכמה.

למעלה מן הטבע

לפני כשבועיים בהיותי באתרא קדישא מירון סיפר לי 'בעל המעשה' עובדא נוראה שאירעה עמו (בשבוע שלפניו), זה האברך מחשובי בני הגליל הוא, אחר נישואיו לפני כמה שנים נולד לו בן אחד למזל"ט, ומאז ננעל בפניו 'מפתח של חיה' ובדרך הטבע לא היה בידו להוליד עוד צאצאים, באחד הימים בבוא האברך לביתו, גילו בני הבית את אזנו כי זה עתה שמעו 'חדשות מרעישות' מאחת מחברותיה שהמתינה זמן רב לזש"ק, עד שקיימה בעצמה סגולה נפלאה - להסיר מלבה כל מיני טינות שיש בו על אחרים ומיד נושעה, ואמרה בלבה אף אנו כמותה - אם נעשה כן בוודאי נושעה. נתיישבו האברך ובני ביתו לערוך חשבון נפשם - כי לא ראו שיש בלבם איזה טינה על בריה אחת בעולם (שניהם אנשים נוחים לשמים ולבריות, שמחים בחלקם ומרוצים בכל אשר להם) ובמשך שש שעות תמימות עברו יחד על כל רשימת מכריהם, שכניהם, קרוביהם וידידיהם ולא מצאו במי האשמה, עד שנזכרו כי יש להם

איזה טינה נושנת בלב על אביו של האברך (חמיה), כי בעת דודים כשנישאו למזל"ט לווח מהם סכום כסף אדיר שהיה מוכן לצורך קניית דירה עבורם, ועדיין לא החזיר (ומה שלא נזכרו בזה מיד, כי לרוב מזגם הטוב והנוח אינם 'חיים' תחת טענות הללו, מה גם שזה זמן רב שכבר נתיאשו מהממון, והם מבקרים לעתים תכופות בבית ההורים מבלי להראות שיש להם איזו טענה...).

משנתגלה ונתברר הדבר, פעלו השניים בלבם במשך שעה ארוכה והסירו ממנו כל טינה תרעומת וטענה שבלב על אביו של האברך (לא מחלו על הכסף, אבל טינה הסירו, גם התקשרו אליו להודיעו שהם מסירים מלבם כל טינה), ומאותו רגע היו בטוחים בישועתם, ואכן הם נושעו שלא כדרך הטבע באופן מיידי... הא למדת, עם מי עושה ה'מוותר' והמוחל 'טובה' וחסד, כי יותר טובה וברכה מגיעים אליו מאשר עם זה שהיטיב לו.

ניסיך שבכל יום

סיפר יהודי חשוב מתושבי לונדון הבירה יצ"ו כי בצעירותו (לפני נישואיו) נפטר עליו אביו ז"ל, מכיוון שמקור פרנסת הבית הייתה מבית יצור למזון שהפעיל האב הוכרח זה הבחור עפ"י בקשת אמו לצאת לעבודת יגיע כפיים (בהנהלת המפעל). מכיוון שנתבקש כן מאמו פנה אל ראש ישיבתו הגאון רבי יהודה זאב סג"ל זצ"ל (ממנצ'סטר) ושאלו כדת מה לעשות בזו העת, אמר לו רה"י אין כל ספק שעליך לבוא לעזרת אמך האלמנה (פשיטא שאין כאן כל הוראה לרבים, וכל מקרה יש לדון לגופו של ענין), אבל זאת אבקשך, שבכל לילה בעמך בתפילת ערבית כשתגיע לתיבות "על ניסך שבכל יום עמנו" תעצור ותתבונן לחשוב איזה נס עשה עמך הקב"ה ביום שעבר עליך...

היהודי מגלה את לבו, זה לי כארבעים שנה אשר בכל לילה הנני מקיים את ציווי ראש הישיבה והנני מעיד בפה מלא כי לא היה יום אחד בכל אלו השנים שלא מצאתי בו נס שעשה עמי הבורא יתב"ש.

ב"ה שנגנבו הנגנים

סיפר לי יהודי מארצות הברית, בעל נכסים רבים, ובבעלותו עומדים כמה וכמה דירות (שהוא משכיר) באזור מסוכן, אשר גנבים מצויים בו למכביר, וכל כך מסוכן המקום עד שבכל דירה שאינה מושכרת הוא מוכרח לשלוח איש מאנשיו לשהות בה, כי בלאו הכי פורצים הגזלנים לבית ושודדים על אתר את כל הרכוש. באחד הימים בהגיע היהודי אל הדירות, יצא מרכבו ושכח על הכסא ארבעים אלף דולר טבין ותקילין צרורים בצקלונם, ועליהם היו מונחים שני נגנים.

כשחזר, מצא שנגנבים שיברו את החלון וגנבו את שני הנגנים - הפסד של חמש מאות דולר לתיקון החלון ועוד ארבעים דולר על הנגנים, אך כל סכום הכסף נשאר במלואו בחסדי ה'. נתמלא היהודי שמחה, ובגיל ורנן נתן שבח והודאה לבורא עולם ששמר לו על כספו.

הוסיף היהודי ואמר, אחר מעשה התבוננתי בעצמי, ואמרת, אם לא היה לי שם סכום גדול של מעות בנוסף לנגנים הרי הייתי מתמלא

צער ועוגמת נפש על הפסד ממון של חמש מאות וארבעים דולר, אך כעת שכנגד ההפסד ניצלו לי שאר המעות הרבים שמח אני ומודה לאלוקי, מכאן עלי ללמוד לכל עת וזמן כאשר יארע לי ח"ו איזה מקרה של עוגמת נפש, להיזכר ולהעמיד לפני את כל הטובות שגמלני הבורא, בשאר רכוש, צאצאים ושאר קניינים אשר חלק לו ה'.

תלמידו של ר' גד'ל

מעשה ב'מלמד' בן דורנו, שיצא ביום מן הימים ב'ערבי פסחים' מתוך כיתתו באמצע השיעור, התקשר לבני ביתו ושאלם האם כבר השליכו את הבגדים הישנים מהבית אל האשפה ברחובה של עיר, ומשנענה שאכן השליכו לאשפה, שאל שוב, האם יש אפשרות להחזירם מאשפתות, ויאמרו לו בני הבית כי כבר הלכו להם אוספי האשפה ואי אפשר לחזור אחר הבגדים. כשמוע המלמד כי כן שב אל תלמידיו והמשיך באמירת השיעור כאילו לא היה.

לאחר השיעור פגע בו המנהל ושאלו מדוע יצא בעיצומו של שיעור לדבר עם בני ביתו דברים של מה בכך - לברר אודות ה'בגדים' אם השליכם לאשפה אם לאו. ויען המלמד ויאמר, הנה עומד אני לקראת נישואי אחד מצאצאי ומכיוון שלרש אין כל - על כן לויתי סכום אדיר מגמ"ח לצרכי החתונה, והנחתיו למשמרת באחד מכיסי בגדי הישנים - במקום שאין היד שולטת בו, היום באמצע השיעור נזכרתי שאמרו לי בני ביתי שהיום יזרקו כל ה'שמאטעס' לאשפה, לכן יצאתי מיד לבקשם שיוציאו את המעות מכיסי הבגד...

נתפעם המנהל ושאל את המלמד, ואיככה היה בך שלוות הנפש וכח הסבל לסבול את הבשורה הקשה על איבוד הדמים, ולחזור מיד לפני התלמידים להמשיך ה'שיעור' כאילו לא אירע דבר?

ענהו המלמד, הנה אנכי מתלמידיו של המשגיח הגה"צ רבי גד'ל אייזנער זצוק"ל והוא השריש בנו, "עיקר ירידת האדם לעולם הזה הוא למען יעמוד בנסיון ברגעים הקשים הללו" - בכדי שיתחזק אז באמונה שהכל הוא בהשגחתו העליונה של הקב"ה, ואם לא עבור רגעים הללו לשם מה ירדנו לעולם הזה.

"כלב שכמוך"

מענין לענין. שמעתי מאחד מגדולי הדור, ששמע ממי ששמע מהגה"ח רבי מענדל פוטערפאס זצ"ל, וכך הוה מעשה, באחד מימי שהותו במדינת סיביר מאחורי סוגר וברית, ניגש אליו אחד מהאסירים היהודים, והזכיר את עצמו בבקשת 'ברכה' - היות שהיום לעת ערב זמן בריחה הוא לו מהמקום הזה, על כן הוא מבקש ברכתו שיצליח ה' דרכו, ויצילו מכל צרה וצוקה.

ר' מענדל הביט בו כמי שהשתבשה דעתו עליו, ותמה בפניו, וכי איך תעלה על דעתך להימלט מהמקום הזה... והרי כאן דלתיים וברית, חומות גבוהות ובצורות, גדר תיל וכל מיני שמירות ע"י שומרים חמושים וכלבים, וכל נסיון להימלט ממקום זה אינו 'ספק' פיקוח נפש, אלא פקוח נפש וודאי.

ענה לו היהודי, זה זמן ארוך מאד ששמתי אל לבי וראיתי שבכל יום

ויום בשעות הערב ישנם כ־30 רגעים (שניות) שאין שמירה וחיילים מסביב למחנה, כי בשעה זו מחליפים החיילים את משמרתם, ובין משמרת לשניה אין החיילים נצבים על עמדם.

וכבר זמן רב שהנני קודח נקבים נקבים בקיר החומה בצורה של עיגול סחור סחור, כל יום מעט מעט, ובלילה הבעל"ט הנני עומד לכלות את כל המלאכה, אז לא ידרש מעמי רק לדחוף מעט באמצע העיגול, וממילא יפתח חלל קטן ומשם אמלט מהמקום הנורא הזה... ויהי בערב, מיהר ר' מענדל לאותו מקום, לראות היצלה ה' דרכו, ואכן, לעיניו נגלה המחזה הגדול, שבשעה היעודה בועט האיש ב'עיגול' ונפתח בפניו חלל ריק בחומה, והוא יוצא דרכו ל'אוויר העולם' והחל בורח כל עוד נשמתו באפו.

לפתע... יצאו והגיוחו מן הצד שני כלבים ענקיים שמראיהם נורא ואיום, והתחילו לדלוך אחריו כדי לתפסו, והנה רואה ר' מענדל, איך שהיהודי מוציא מכיסו תוך כדי ריצתו (ככלות כוחותיו) שתי חתיכות בשר שמן, והוא זורקם בחזקה לאחוריו.

מה עשו הכלבים? שכחו שיש בורח סורר לפניהם, ולא ראו לנגד עיניהם אלא בשר, עזבו הכל ופנו לסעוד סעודתם.

מה תועלת יש בהם?

השומר שראה מרחוק את כל אשר נעשה נהנה לראות שהכלבים פועלים פעולתם כראוי, אבל, בראותו שהיהודי זורק בשר והכלבים עוצרים ממרדפם, עלה עשן באפו, הוציא את נשקו וירה בכלבים למיתתה.

ר' מענדל תמה והשתומם מאוד מאוד, וכי מה ראה השומר להעניש את הכלבים... ועוד, הרי עונש גדול יותר הוא ל'בעל הכלב' מלכלב עצמו, שהרי הוא מפסיד את כלבו...

אחר זמן, כשמצא ר' מענדל 'עת רצון' לפני השומר, הביע את תמיהתו בפניו, ושאלו על מעשיו, ענה לו השומר, שמע נא, הננו משקיעים בכלבים אלו השקעה מרובה, חודשים ארוכים הננו מוציאים עליהם הוצאת הון עתק, וכוחות מרובים כדי לאלפם, עד שמעמידים אותם על משמרתם..

וכי על מה משקיעים בהם כ"כ הרבה מעות, זמן, כוחות הנפש והגוף, הלא דבר הוא - כדי שאם יקרה מקרה כזה של בריחה יעמדו כלבים הללו על משמרתם וילחמו בעדנו, אבל אם בבוא העת שלזה הם נועדו, תפסם בולמוס של בשר, ואינם ממלאים את תפקידם, מה תועלת וצורך יש לנו בהם? על כן הרגתי אותם על אתר.

מרגלא בפומיה דר' מענדל לספר עובדא זו בכל עת, בדמעות על לחיו, באמרו, האדם יורד להאי עלמא כדי לעבוד את בוראו, ולעמוד בנסיונות שמנסים אותו בכל עת מן השמים, אם ברגעים הללו תפסו בולמוס של בשר והוא שוכח מתפקידו ופונה לעסקיו או שאר שטויות והנאות עולם הזה, ואינו עומד בגבורתו לעמוד על משמרתו במלחמת היצר... מה תועלת יש...

והוסיף ר' מענדל בלשונו 'הונט וואס דו ביסט... וואס טויגסטו אויף דער וועלט'... (כלב שכמוך, איזו תועלת יש ממך לעולם?).

מלוקט מתוך 'באר הפרשה' - צו תשע"ח

הלה החל לצעוק צעקות רמות, צרחות של ממש והבחור הצעיר מסמיק ומחוויר חליפות ולא יודע את נפשו...

כיצד החלפת חליפה הפכה לשדכן?

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

"קרב אל המזבח!" (ט, ז)

כל אדם באשר הוא, יהא מצבו אשר יהא, משתעשע לפעמים בדמיון לפיו הוא נולד מחדש, מתחיל את חייו מהתחלה, ללא שגיאות, ללא טעויות, פותח היסטוריה נקיה. המחשבה כי יש יום, מצב או תהליך שבמסגרתו יכול כל יהודי לנקות את כל עברו, לפתוח את כל החסימות שחוסמות אותו בחיים, מעוררת התרגשות ומסעירה את הדמיון. לו היינו יכולים לתפוס חלקים נכבדים מכל מה שעשינו בעבר ולמחוק אותם במשיכת קולמוס - רבים מאיתנו היו ששים לעשות זאת...

אבל זה לא קל, מאוד לא קל. כשיהודי מבקש לשוב בתשובה ולמחוק לחלוטין את עברו, הדבר כרוך בתעניות ובסיגופים, או - לא עלינו - בייסורים לא פשוטים. כפי שכל כתם גשמי קשה מתנקה רק בחומרי ניקיון כימיים חזקים, כך כל כתם רוחני - כדי להסירו עלול יהודי להידרש לסיגופים לא קלים, לקשיי גוף ונפש לא פשוטים, שאיש מאיתנו לא רוצה או בוחר בהם.

האם אין דרך נגישה יותר להתנקות? האם אין כלי יעיל וטוב שמזכך את העבר ואינו כרוך בייסורים ובסיגופים? האם כל יהודי שמבקש לפתוח חיים חדשים וזכים - נדרש לעמוד בתנאים כה קשים? האם יש משהו שהוא קל יותר, סביר יותר, ובד בבד - מעניק את אותו אפקט התנקות, את אותו זך וטוהר עילאיים?

להלן גילוי נפלא, שגילה אחד מגדולי המקובלים - הרה"ק רבי משה קורדבירו זי"ע, רבו של האר"י הקדוש: יש דרך, יש תקוה, יש כלי כזה: קבלת בזיונות. כשיהודי - מכל סיבה שתהא - חווה ביזיון, לועגים לו, שוחקים עליו, מבזים אותו - ברגעים הללו, כשנפשו מתייסרת מהביזיונות הבאים עליו והוא מקבלם באהבה - אזי הוא מתנקה ומזדכך.

ולא זו בלבד, אלא שאת הדרך הזו - קבלת הביזיונות, מגדירים המקובלים כדרך הטובה ומועילה ביותר, כדרך שאין חזקה ומזככת הימנה, כפי שמובא בספר 'קול בוכים' - שחיבר תלמידו של הרמ"ק. כי הרגע בו יהודי נכלם, הרגע בו בושה מכסה את פניו וכלימה נשקפת מעיניו, הרגע בו יהודי מתבזה ביזיון של ממש והופך ללעג וקלס בעיני כל רואיו - הוא רגע של ייסורי נפש קשים ומרים, שממרק את ההיסטוריה באבחת רגע או שניים, מבלי להזדקק לייסורי גוף או לסיגופים קשים!

והמסקנה? הסכיתו ושמעו! 'אם יהודי היה יודע את מעלת הביזיונות - היה מחפש אנשים שיבזוהו בשוק בתשלום!' - אומר הרה"ק רבי

חיים ויטאל זי"ע, כמסקנה מעשית. כי הרגע בו יהודי מתבזה, הרגע בו לועגים לו ושוחקים למשבתו - הוא רגע כה גדול, כה מרומם, כה מזכך, רגע שפותח שערים בכל העולמות, וכדאי לשלם עליו בכסף מלא ובמלא כסף!

בפרשת השבוע שלנו, רמזו רגע מרומם כזה. לאחר הקמת המשכן, מגיע הרגע המכונן בו אהרן הכהן הגדול נדרש לגשת אל המזבח ולהתחיל להקריב בו קרבנות. אלא שאהרן מתקשה לעשות זאת, שכן אנשי ה'ערב רב' זוכרים את חלקו במעשה העגל, ומביישים אותו ועוברים בו: היתכן שאדם שלכאורה היה לו חלק בחטא העגל - יגש להקריב קרבנות לפני ה'?

אהרן הכהן עומד בוש ונכלם, סופג את הביזיונות שאנשי ה'ערב רב' מטיחים בו, ואינו ניגש למזבח. משה רבינו מביט ורואה, ומורה לאהרן להתקרב אל המזבח ולהתחיל בעבודת הקודש, וכשהוא מבין כי אהרן מתבייש, הוא משיב ואומר לו כדלהלן: 'למה אתה בוש? לכך נבחרת!'

ובמילותיו אלה של משה, גילה הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה זי"ע ביאור מדהים: משה רבינו אומר כביכול לאהרן הכהן: 'למה אתה נכלם מהבושה? הלא בזכותה, בגלל שאתה מקבל את הבושה, בגלל שאתה סופג ביזיונות באהבה, הרי בדיוק בשל כך נבחרת לשמש ככהן גדול! בשכר הביזיונות המוטחים בך - זכית למעמד כה נשגב ונעלה!'

כי הרגע הזה בו מאן דהוא מתיר את חרצובות לשונו, ומבקר באופן בוטה, לועג, צוחק או מזלזל בנו - הוא רגע כה קסום ונעלה, הוא רגע בו שערי שמים נפתחים לקראתנו וכל בקשותינו ומשאלותינו

עשויות להתמלא, במידה טובה ישועה ורחמים. הרגע בו אדם מתבייש - הוא רגע נפלא, רגע של קירבת אלוקים, רגע של רוממות הרוח והנפש!

את רגעי הבזיונות האלו כולנו חווים מעת לעת. פעם בבית הכנסת - כשמישהו מזלזל בנו או במעמדנו, פעם בין השכנים, פעם בין החברים, ולא מעט פעמים - גם בתוך הבית פנימה, בין בני המשפחה. המחשבה הראשונית היא להגיב, לתקוף בחזרה, להשיב מנה אחת אפיים, או למצער - להיעלב ולעזוב את המקום בחרי אף, מתוך כעס ועצב.

אבל, ורצוי שנשנן זאת היטב כדי שזכור ברגע האמת, הרבה יותר כדאי - פשוט לשתוק, לקבל את הבזיונות באהבה, מתוך אמונה שהבזיונות הללו נגזרו מלמעלה, והם נושאים בחובם הזדמנות שאסור להחמיץ. הבה נתפוס את עת הבזיונות, הבה נסתער באהבה על כל מצב בו מביישים אותנו, וברגעים הללו נקיש על שערי שמים בחוזקה, נלחש משאלת לב כמוסה, נבקש על מצוקה המעיקה עלינו, ונזכה למנן את רגע הבזיון לרגע שלא יישכח, ותועלתו לאין ערוך!

בשורה מפי ילד בן 5...

היה זה לפני כחמש שנים, בבית משפחה נורמטיבית ורגילה מאזור המרכז. בעת סעודת ליל שבת, כשהיסבו בני המשפחה לסעודה ודיברו דברי תורה וסיפורי צדיקים, סיפר להם האב את המעשה הבא, ולא שיער לאן יגיעו הדברים...

זה דבר המעשה: בעת שמורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זצ"ל היה עלם צעיר, הוא יצא כדרכו מדי יום אל בית המדרש הקבוע בו היה עוסק בתורה. משום מה - באותו היום, מסיבה לא ברורה, סטה מהדרך הרגילה והלך בדרך שונה במקצת. תוך כדי הילוכו עבר דרך רחוב שבדרך כלל לא עבר בו, והנה, באמצע הרחוב, ממש במרכזו, ניצב לו אדם בגיל העמידה, ומתחיל לצעוק על הבחור הצעיר ועדין הנפש העובר ברחוב לתומו...

הרבי - שהיה אז בחור צעיר כאמור, נבהל מאוד. הוא כלל לא הכיר את הרחוב הזה, ובוודאי שלא את אותו אדם זר שעומד וצועק עליו. אבל לא היה לו הרבה פנאי לחשוב, שכן הלה - שכנראה היה מעורער בנפשו - החל לצעוק צעקות רמות, צרחות של ממש. הוא מקנטר ומבזה, משמיץ אותו ולועג לו, והבחור הצעיר מסמיק ומחוויר חליפות ולא יודע את נפשו...

ברגע הראשון, כך העיד הרבי אחר כך, הרבה שעליו פשוט להתחיל לרוץ, לברוח מהמקום וכמה שיותר מהר. אך ברגע הבא התיישב בדעתו, והרהר: 'רגע, הרי יש דברים בגו! למה שיניתי היום ממסלול הליכתי הקבוע? הרי ברור שיש סיבה לכך, כנראה - כדי שאקלע למלתעות לשונו של האיש שעומד כאן וצווח ומבזה. אם כן, למה לי למהר?' - חשב, ונותר על עומדו...

והלה, בראותו כי הרבי מתחזק לנוכח העלבונות המוטחים בו, רק הגביר ווליום... הוא מוסיף לצעוק ולהשמיץ, לבזות ולהקניט, להעליב ולבייש, וכל אותה העת הבחור ניצב למולו בעיניים מושפלות ופנים סמוקות, מקבל את הבזיונות באהבה. וקולו של האיש הולך וחזק מאוד, כל מילה שלו כשפוד מלובן בלבו של הרבי,

שמוסיף לעמוד נכחו ולקבל את הבזיון באהבה...

לימים, כשסיפר הרבי את הסיפור, תיאר את הבזיון הקשה שהיה מנת חלקו, וכיצד הבין - כבר בצעירותו - כי רגע של מתנה לפניו, רגע ששערי שמים נפתחים. 'אם בורא עולם זימן לי לעבור דווקא שם ודווקא אז ולהיקלע אל שדה הקטל המילולי הזה - יש לכך סיבה טובה, כנראה זה נועד כדי לפתוח לי שערים!' - הסביר הרבי, וסיפר כי ניצל את הרגעים הללו לתפילה...

ככל הסיפור הזה סיפר האב לילדיו המאזינים מרותקים, וקינח במסר מעשי: 'לפעמים, ילדים, בחורים, צעירים או מבוגרים - מבזים את זולתם על לא עוול בכפם. אפשר לברוח, אפשר להשיב מלחמה, אפשר לענות תשובה הולמת ובוטה... אבל הרבה יותר כדאי לשתוק, לקבל את הבזיון באהבה ולנצל את הזמן לתפילה, כי זו עת רצון מופלאה!' - סיכם את הסיפור...

ואם חשבו ההורים כי בכך הוא תם, כמה הופתעו ביום ראשון בצהריים, כשבנם בן החמש שב הביתה מהחידר, ופניו קורנות מאושר. 'בשורה משמחת!' - הכריז הינוקא בקול עליו, 'הולך להיוולד לנו תינוק חדש! עוד מעט יהיה לנו בייבי חדש!'

כל בני המשפחה אצו רצו, לשמוע מיהו הקול המבשר ואומר על בן העתיד להצטרף למשפחה, ומנין לו ה'מידע המודיעיני' המשמח? ראשונה, אצה רצה האם, הן רק היא ובעלה יודעים כמה הם מבקשים ומייחלים לזכות לבן נוסף אשר מזה כמה שנים לא זכו במתנה שכזו, והנה בנם בן החמש הגיע לבשר כי הרגע הגדול מתקרב ובא...

'מוי'שלה!' - שאלו אותו כלום כשגבותיהם מורמות בהפתעה, 'מאיפה אתה יודע? מי סיפר לך? האם מלאך גילה את אוזןך על שמחה משפחתית מתקרבת?' - חיך הילד חיוך צופן סוד, והשיב: 'היום בהפסקה, החליטו כמה ילדים לצחוק עליי. הם קראו לי, והתחילו לצחוק על איך שאני נראה, על הבגדים שלי, על התיק שלי, על הפאות שלי... פשוט החליטו להעליב אותי חזק!' - הסביר הילד בטון מתוק, וחיכוך הקונדסי הועב לפתע בלחלוחית שצצה בקצה העין...

'ואז' - הוסיף הילד וסיפר - 'נזכרתי בסיפור שאבא סיפר בליל שבת, על הרבי מנדבורנה שהעליבו אותו, והוא ניצל את הזמן הזה להתפלל. אז הורדתי את הראש ובכיתי, אבל בכלל לא בכיתי בגלל שהעליבו אותי... בכיתי כי התפללתי שיוולד לנו עוד תינוק קטן, בכיתי כי ביקשתי מהשם שישלח לי אח חמוד, בכיתי כי התחננתי שכבר יהיה לנו תינוק!' - צפצף הילד בקול מתקתק, וסיכם: 'נראה לי שכדאי שנקנה כבר מיטת תינוק, שיהיה לנו לתינוקי החדש!'

ההורים הופתעו. הם לא העלו על דעתם שהסיפור שסופר בליל שבת כבר קנה שביתה כה חזק בלב הילד, עד שהוא ביצע אותו הלכה למעשה. הם התרגשו לגלות את כוחות נפשו של בנם שדחק את העלבון הצורב הצידה ומינף את רגע ההיעלבות לשעת תפילה נרגשת, ובליבם פנימה ייחלו כי תפילתו תישמע ותתקבל במרומים...

וכך בדיוק קרה: פחות מעשרה חודשים מאותו יום, שש מוי'שלה' בהתבשרו על התינוק החדש שהצטרף למשפחה. 'אמרתי לכם,

ידעתי! - שאג הקטן בקול מאושר, לוקח קרדיט על השמחה המשפחתית המשותפת 'בגלל שהתפללתי אז, כשהעליבו אותי! - שב ואמר, 'ידעתי שבסוף יהיה לנו תינוקי חדש בזכותי!'

כשנימול התינוק הקט, העניקו לו ההורים את שמו של מורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זי"ע. אמנם תינוק זה לא נולד בהבטחתו או בתפילה על ציונו הקדוש, אבל הוא בהחלט תוצאה של סיפורו של הרבי לפני עשרות בשנים. הן לקחו של הסיפור הוא שהוביל לישועת ה' ולתינוק ששימח את כל בני המשפחה, ומהווה עדות חיה וקיימת, נושמת ומהלכת, מצחקקת ומאושרת, לכוחם של קבלת הבזיונות באהבה וניצול זמנה לתפילה!

את הסיפור קיבלתי מבני המשפחה המוכרים לי באופן אישי, והמסר שבו מאיר ובוהק: יהודי יקר, אם הגיעה לך עת בזיונות, אם נתקלת ברגע בו מביישים אותך, צא ולמד מאותו ילד צעיר, שניצל את השעה כשעת כושר שמימית, והביא לו ולמשפחתו ישועה כה נפלאה. זכור, כי הרגע בו מקבלים בזיונות באהבה, הרגע בו שותקים לנוכח עלבונות מוטחים, וממנפים אותו לתפילה נרגשת - זהו רגע שעשוי להיות מכונן ולהביא בכנפיו ישועות נכספות!

ביזיון מתוכנן ומשתלם!

היה זה בערב שבת קודש פרשת ויחי תשע"ח. קבוצת אברכים יצאה לעשות את השבת כ'שבת התאחדות' מלבבת, ועם שחר יום ששי יצאו כולם באוטובוסים מאורגנים אל המקום שסודר לשבות בו ולנוח בו מתוך אהבת חברים. אלא שדקות לפני כניסת השבת, גילה אחד המשתתפים כי שכח להביא עמו את הבעקטישע - החליפה השבתית...

כשיצא מביתו בבוקרו של יום, לבש חלוק בית פשוט ומהווה, המותאם לדרך ארוכה באוטובוס. חלוק כזה אינו ראוי לשבת, ולתומו סבר האברך כי ארז במזוודתו את הבגד הנאה והמלכותי בו הוא מתכבד מדי שבת בשבתו. עתה, דקות לכניסת השבת גילה לחרדתו כי שכחו בביתו, וזעקה נפלטה מפיו: 'אוי, איזה בושות!'

'מה קרה?' - נזעק לעברו אחד מחבריו הקרובים, 'מה קרה? על אלו בושות אתה מדבר?' החבר נאנח, והשיב: 'תנסה לתאר לעצמך, שאני נכנס לתפילה עם החלוק הזה, לעיני כולם... תנסה לשער שכולם נכנסים לאולם הסעודות הערוך והמפואר, ואני נראה כמו באמצע יום עבודה... זה המצב, ללא כחל ושרק! אין לי מה ללבוש! אין אוכל לחוות בהנאה את השבת המצפה לנו, כשרק חלוק בית פשוט כזה לעורר? כולם יביטו, יסתכלו... איזה בושות!'

החבר נאנח עמו יחד, ואז, בהבלחה של רגע, הבריקה בו הצעה: 'ראה נא. מידיתי תואמת למידתך, הבעקטישע שלי תפורה עליך בול. קח אתה את הבעקטישע שלי, ואני אסתדר עם חלוק הבית שלך!' - הציע החבר בידידות.

'רגע, חייך שוכח הבעקטישע חיוך נוגה, ואז מה הרווחנו? הבושות שהיו אמורות להיות מנת חלקי - יהיו מנת חלקך. הרי בכל מקרה אני או אתה ניכנס להיכל התפילה מביישים, הכל ינעצו בנו עיניים תמהות, יסובבו אצבע על הרקה או למצער ירחמו על השליימזל

ששכח פריט לבוש קריטי... מה זה משנה מי מאיתנו מתבייש?!' החבר חייך, כמו המתין לשאלה הזו, והשיב על אתר: 'זה משנה ועוד איך... לי יש בן מתבגר בבית, השנים חולפות, הצעות יורדות מלבוש... אקבל על עצמי אפוא את הבזיונות באהבה ובשמחה, אשמח לחוות כמה רגעי בושה, ליזכות בני יקירי - שיזכה כבר להינשא ולהקים בית בישראל!'

הלה שמע את הדברים, ורחב לבו. הנה כי כן, חברו כל כך מוכן להקריב למענו, עד שהוא מסביר שהוא לא רק מסכים לשאת את הבושה, הוא אפילו מעוניין בה, תולה בה תקוות! הוא הודה לו בחום ואיחל לו כי משאלתו תתקבל, וההחלפה בוצעה כדת וכדין: השוכח התעטר בבעקטישע יפהפה וצעד להיכל התפילה בשמחה, ואבי הבחור המבוגר התעטף בחלוק שחור סינטטי ודקיק, שבקרר קהילתו שקול כשק שינה...

ובבואו לבית המדרש, אוהו, היו אלה בושות כדת וכדין... עיני כולם נישאו אליו, הוא עמד בספסל האחרון, ובאמירת 'בואי בשלום', כשכל הקהל מיסב את ראשו אחורנית, הוא חש מאות עיניים ננעצות בו, תמהות עליו, אולי גם לועגות לו... לעומתם - הוא עומד בעוז ובגאון, נושא את הבושה, שמח על הבזיונות, ופיו שב וממלמל את שמו של בנו יקירו לזיווג הגון...

במוצאי שבת נסעו כולם, איש למקום מושבו. מאחורי דלת סגורה שבו החברים והחליפו את הבגדים, כשהמוחלף לא פוסק מלהודות למחליף על המחווה יוצאת הדופן, שהצילה אותו מבושה חסרת תקדים. כולם הגיעו לבתיהם מאושרים ושמחים, ומיודעינו אבי הבחור שמח באותו לילה לקבל שיחת טלפון שבישרה לו על הצעה חדשה...

ביום חמישי באותו שבוע, ליל ששי פרשת שמות תשע"ח, 6 ימים וכמה שעות מאז חווה את הבושה - בא בנו בברית האירוסין בסימן טוב ובמזל טוב. 'זה שידוך שהוא נס שמימי, אות וסימן משמים על מעלת הבזיונות' - שב האב וסיפר לכל מי שהסכים לשמוע, והזמין את חברו - שוכח הבעקטישע - להשתתף בשמחה, באומרו כי הנס קרה בזכותו...

וסיפור מופלא זה, אשר סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מאיר בפנינו עד כמה הרגע בו אדם חווה בזיונות הוא רגע נעלה, רגע בו יהודי קרוב כל כך לבוראו, עד שהוא יכול לבקש כל העולה על לבו ולפעול ישועות גדולות בהבל פיו. כולנו מתמודדים עם מצוקות, קשיים ובעיות - אולי הרגע בו נקבל קצת בזיונות הוא הרגע בו יש לנקוש בשערי שמים, אולי זה מה שיוביל אותנו לישועה הנכספת!?

הבה נשמח בכל פעם ששעת בושה נקלעת לידינו, הבה נושח על כל הזדמנות לקבל בזיונות. קבלת הבזיונות באהבה וברוח טובה, ניצול הבזיונות כמנוף לקרבת אלוקים ולפתיחת שערי שמים - אלו יכולים לחולל מהפך של ממש, ולהרעיף על כולנו ישועות גדולות ויוצאות דופן, למעלה מדרך הטבע!

דממה נשתררה בחדר. כולם ציפו שהרב יעניש את התלמיד המחוצף בחומרה רבה. אך לאחר רגע קצר של שתיקה המשיך רבי מיכל יהודה את השיעור כסדרו, בלי לומר אף מילה

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א,
פרקים מאלפים במשנתם החינוכית של רבותינו גדולי הדורות

יהודי ירא שמים גדול, אשר בצעירותו למד בתל אביב אצל אבי מורי זצ"ל, סיפר לי איך הושרש בקרבו רגש הכבוד לתלמידי חכמים. היה זה ביום ראשון שלאחר פטירת ה'חזון איש'. הכל דיברו על הבשורה הקשה, והיו מזועזעים מההסתלקות הפתאומית שנפלה על ראשם כרעם ביום בהיר, אך אותו ילד שמשפחתו השתייכה לחוג מסויים לא ידע הרבה על ה'חזון-אישי' ולא הבין על מה המהומה הגדולה. אבי זצ"ל - מנהל התלמוד תורה אסף את כל התלמידים לפרוודור. מראה פניו היה איום, כשל אדם שהתבשר על הגרוע מכל. דממה ארוכה השתררה במקום, ולפתע פרץ בבכי נורא. הוא לא אמר מילה, רק השתנק בבכיו: "החזון איש, החזון איש!". ותר מכך הוא לא היה מסוגל להוסיף דבר בנושא. התלמידים ישבו כך כמה דקות נדהמים, אחר כך שבו לכיתות...

אותה בכיה מטלטלת חדרה עמוק לתוך ליבם של הילדים. הם הרגישו בכל נימי נפשם כמה גדול האסון בפטירתו של גדול בתורה, והרגשה זו נטעה בהם כבוד עמוק לתלמידי חכמים.

מוחנך חייב להיות 'מתחנך'

כמובן מאליו, ההבנה שעיקר החינוך הוא באמצעות הדוגמא האישית שאנו מראים לילדים, תובעת מאיתנו ראשית כל לעבוד ולתקן את עצמנו. לא ניתן לחנך בלי להתחנך תחילה! אדם הלקוי במידת הכעס, כמובן לא יכול לחנך את בנו שלא לכעוס. אם הוא ינסה לדבר עימו על חסרונותיה של מידה רעה זו, הרי הילד יבין שמותר לכעוס, וצריך רק לומר בפה שזה לא בסדר... כמה נורא הדבר, שיש המנסים לחנך את בניהם או תלמידיהם למדרגות שהם עצמם אינם אווזים בהם, והילד מרגיש בליבו: "קשוט עצמך תחילה"...

ידועים דברי הגאון מוילנא שאמר למגיד מדובנא, כי חינוך משול למילוי כוסות. נתאר לעצמנו שעל השולחן עומדות בצפיפות כוסות ריקות רבות, ובמרכזו כוס גדולה. הדרך הקלה ביותר למלא את כולן, היא לשפוך משקה בלי הרף לתוך הכוס הגדולה, עד שהיא תעלה על גדותיה וממילא תתמלאנה גם שאר הכוסות. לעיתים, דוקא ההקפדה של הרב לחנך את עצמו תחילה, משפיעה על הילד יותר מאשר החינוך שיקבל אחר כך. הא כיצד?

שמעתי מיהודי יקר, שלפני כחמישים שנה זכה ללמוד בישיבת פוניבז' לצעירים, אצל מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל. יום אחד הגיעו התלמידים אל השיעור היומי במצב רוח מרומם ותוסס, וחלקם המשיכו במעשי משובה תוך כדי השיעור.

אחד הבחורים רצה לשלוח לחברו מסר בכתב. הוא כתב וקיפל, חיכה לרגע שבו המגיד שיעור יסיט את עיניו, וזרק את הפתק. אך שוד ושבר, במקום שיגיע המכתב לתעודתו, הוא סטה ממסלולו ופגע היישר בפני המגיד שיעור, הלוא הוא רבי מיכל יהודה...

למותר לתאר איזו דממה נשתררה בחדר. לכולם היה ברור שנחצה כאן קו אדום, וציפו שהרב יעניש את התלמיד המחוצף בחומרה רבה. אך למרבה הפליאה, לאחר רגע קצר של שתיקה המשיך רבי מיכל יהודה את השיעור כסדרו, בלי לומר אף מילה אחת! בסוף אותו שיעור, רמז רבי מיכל יהודה לתלמידים להישאר על מקומותיהם. שוב נשתרר שקט מוחלט למשך מספר דקות, מבלי שאמר אף מילה... לאחריהן רימז לתלמידים להיכנס לבית המדרש לתחילת ה'סדר'. אך הבחורים הסתקרו בכל זאת לשמוע איזושהי התייחסות מפיו על המקרה שאירע ונותרו לשבת. אז פתח רבי מיכל יהודה ואמר: "דעו לכם, מקודם רציתי לומר הערה, אך חששתי שאגיע חלילה לכעס, ולכן העדפתי לשתוק עד סיום השיעור. עתה כשכבר נרגעתי קמעא חששתי שאומר מעט דברי חיזוק, אך שוב התיישבתי בדעתי שעדיין אני עלול להיכשל באיסור חמור זה, לכן אשתוק ולא אומר לכם מילה"...

ואכן הוא לא אמר אף מילה, אלא רק הורה להם שוב להיכנס מיד לבית המדרש! סיים אותו תלמיד: "עד היום אינני מפסיק להתפעל ולקבל השפעה, מאותו מסר חינוכי שהעביר לנו רבינו על ידי שתיקתו. הרושם הנורא שהיה לנו באותו רגע מהמילים שלא נאמרו, חנך אותנו יותר מכל שיחת מוסר אחרת"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

רבם של ישראל רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל שאל שלוש שאלות: "מתי קיבלת מכתב מההורים", "האם יש לך שמיכה", והשאלה השלישית: "אפשר לראות את נעליך?" - התביישתי, אבל לא היתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעלי נראו במלוא הדרן...

הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל,

על מצוות צדקה והמקום שלה בסדר העדיפויות של האדם

"וְאֵת הַחֲסִידָה" (יא - יט)

ולמה נקרא שמה חסידה, שְׁעוּשָׁה חסד עם חזרותיה במזונות - רש"י

כשהגרמנים כבשו את פולין מצד זה והרוסים מצד זה, נתבצר מקום בגיהנום בליטא החופשית שהוקמה בתווך, והמוני בני הישיבות מצאו מקלט בעיר וילנא. רציתי להיכנס אל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, ומקורבו הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל קבע לי תור למחרת היום באחת עשרה בבוקר. כל הלילה לא ישנתי מרוב התרגשות, ושיננתי את סוגיות מסכת יבמות שיהיו שגורים על פי, שאם ישאלני לא אגמגם אלא אומר לו מיד: "חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום". וכולי וכולי. הגעתי במועד, ומצאתי כשלושים איש ממתנים לתורם, כל אחד וסאת צרותיו. לפתע נפתחה הדלת והרב מישקובסקי קרא לי להיכנס. התרגשותי גאתה. עמדתי לפני רבם של ישראל. הייתי בטוח שהשאלה הראשונה תהיה: מה אתה לומד. השאלה השניה: מה חידשת, והשאלה השלישית: ומה עוד חידשת.

במקום זה, שאל שלוש שאלות אחרות. הראשונה: "מתי קיבלת לאחרונה מכתב מההורים". עניתי: "כבר חצי שנה שנותק הקשר". הם נשארו בצד הרוסי, ואנחנו ברחנו לליטא מהצד הגרמני. השאלה השניה: "האם יש לך שמיכה". על מקום שינה לא שאל. לרבים לא היה, ישנו על ספסלי בית המדרש. אבל בלי שמיכה, עלולים היו לקפוא למוות. עניתי שיש לי, ונחה דעתו. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם אהובים כולם ברורים, ו'כולם פותחים את פיהם'.

השאלה השלישית: "אפשר לראות את נעליך?" התביישתי, אבל לא היתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעלי נראו במלוא הדרן. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם אהובים כולם ברורים, ו'כולם פותחים את פיהם' מיד נתן לי כסף לקנות זוג נעלים, ואמר: "כאן ביתך, הוא פתוח עבורך עשרים וארבע שעות ביממה!" ואני, כששמעתי, במקום לשמוח, התחלתי לבכות. מהתרגשות. הרגשתי שלמישהו איכפת ממני -

לא חקר אותי על צרותיהן וצרות צרותיהן של היבמות, אלא עניינו

אותו צרותי וצרות צרותי שלי...
כאלו היו גדולי ישראל!

הקדיחה תבשילו

מעשה שהיה - נכנסתי לגביר אחד באנטוורפן, שקידם פני באמרו: "רבי יעקב, כמה אני חייב לך?"

הבנתי למה התכוון, ועניתי: "זה לא חוב, זה פקדון. שכך פירש ה"אור החיים" בפסוק "אם כסף תלוה את עמי את העני עמך" (שמות כב, כד): דע שהחלק של העני מופקד בידך, ושלו אתה נותן לו. באתי אפוא לתבוע את הפקדון..."

ענה לי: "אמת שזה פקדון, אבל מאז שהופקד בידי סחרתי בו והניב רווחים. והם, כבר חוב..."

דעו נא רבותי, כי יש כאלו גבירים בינינו!...

ויש גם גבירים אחרים.

פניתי להתרים גביר נודע, והתנצל: "העסקים לא הולכים כל כך טוב..."

אמרתי לו: "אשריך!" וכשתמה, הסברתי: "אדם אמר לרבי מסאטמר זצ"ל שהעסקים לא הולכים כל כך טוב, והרבי ענהו: העיקר שהם הולכים! כי באים לפני אנשים שמספרים שעסקיהם עומדים ואף קורסים..." נבהל ואמר: "חלילה אל תפתח פה! אבל, הלא תבין

שאיני יכול לתת כשתקד"...

אמרת לי: "הרשני לומר לך ווארט, אימרה, ואז תחליט האם נתן, וכמה -

בסוף מסכת גיטין אוסרים בית שמאי לגרש אשה, אלא אם מצא בה ע"ד. בית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו. ותמוה: קרה מקרה, דעתה הוסחה, התבשיל נשרף, וכבר תגורש?!" תמה: אכן, שאלה! "אענה לך", השבתי. אשה בישלה, התבשיל נשרף. אם עצלה היא, יאכלו אוכל שאינו מבושל, פת קיבר ובצל. אם אשת חיל היא, תמהר ותנקה ותבשל מחדש. אם אשה אוהבת היא וחסה על ממון בעלה, תבשל עבורו מנה אישית והיא תאכל פת במלח. אבל אם אשה רעה וקטנונית היא, תבשל עבורה מנה אישית ותאמר לו: מצטערת מנתך נשרפה.

ואין זה דרוש בעלמא, מדויק הוא בלשון המשנה. שלא אמרו: אפילו הוקדח תבשילה, אלא: אפילו הקדיחה תבשילו" ... נהנה. אמרתי: "כלפי מה הדברים אמורים? כשהעסקים הלכו יפה הפרשת סכום נאה לצדקה, ועל כך תבורך. והנה, הוקדח התבשיל, העסקים צולעים. האם צמצמת בהוצאות הבית, האם לא יצאת לנופש כהרגלך, האם קצצת בדמי הכיס לילדים? -

רק את תבשיל העניים ולומדי התורה הקדחת?!" ... פעם התרמתי לדבר מצוה נחוץ. עליתי לביתו של עשיר מופלג. בית? טירה! ברוך השם, אין עיני צרה: "הזהיר במצות ציצית, זוכה ומשרתים לו אלפים ושמונה מאות עבדים", צריך מקום לשכן אותם. אבל אם זכה, יזכה גם אחרים - "הזמנים קשים", אמר לי. "אולי בפעם אחרת". שהעניים יחזיקו מעמד, בבקשה ...

אמרת לי: "לא זכיתי לזכותך במצות צדקה, אולי תרשני לזכותך בדבר תורה". נענה ברצון. זה חנינם.

הזכרתי את מאמר הגמרא, שחכמי ישראל באו אל דוד המלך ואמרו: "עמך ישראל צריכים פרנסה". ענה: "לכו ופשטו ידיכם בגדוד". צאו למלחמה. ותמוה: איזה פתרון זה. מלחמה כרוכה בסכנת נפשות, ומי יבטיח את הנצחון, ומי ערב לך שהשלל יהיה רב ויפתור בעית העוני -

המשך מעמוד 8 | הרה"ג הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

נפילה מעוררת חיוך...

הולך היה ה'חפץ חיים' זצ"ל בדרכו לביתו, ובעיקול הדרך עלה במדרגות, ונתקל בקליפת פרי שהושלכה ארצה - במרכז גרם המדרגות. ה'חפץ חיים' כבר לא היה יהודי צעיר, ועל אתר החליק על הקליפה, והתגלגל כמה מדרגות למטה...

כמה נערים פוחזים שעמדו בסמוך ולא זיהו אותו, מילאו פיהם שחוק והצביעו עליו בלעג. 'ראיתם את הזקן?' - קרא אחד בזלזול, 'ראיתם איך התגלגל על הרצפה כמו כדור?' - שאג אחר, כשכולם פורצים בצחוק ולועגים ל'חפץ חיים'...

בצידו העליון של גרם המדרגות ניצבו תלמידיו, והביטו בחרדה במתרחש. היטב ראו את רבם נתקל, מועד, נופל, נהדף לאחור, אך כל זה עוד כלום ליד הלעג והשחוק שביזו אותו הפוחזים... לעומתם, ה'חפץ חיים' קם מהרצפה חיש קל, ושוב החל צועד במרץ במעלה

הא? מה אומר כבודו? הממ... שאלה!

אענה למעלתו מה תירץ על כך הרב מטשיבין זצ"ל.

חכמי ישראל התאוננו שהעם קובל שאין פרנסה, וממילא אין באפשרותו לתמוך בלומדי התורה ובענייני צדקה.

אמר להם בחכמתו, אתן לכם עצה. עירכו גיוס כללי, ואז יעמוד הכהן ויכריז: מי אשר בנה בית ישוב לביתו, ותראו כמה ינהרו. מי שנטע כרם ישוב לביתו, ותראו כמה ישובו - אז מה אתם מדברים על זמנים קשים, על חוסר כסף ופרנסה...

וכך ברוך השם, זיכיתי אותו גם בדבר תורה וגם בצדקה.

תכונה זו נבראה עבור עזרה לזולת, צדקה וחסד!

חוסר אמונה - לשם מצוה

נשאל הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל: הלא דרשו על הפסוק "ויתרון ארץ בכל הוא, (קהלת ה, ח), שאין בעולם דברים מיותרים, הכל נברא לתועלת. בסיום הבריאה נאמה: "וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד" (בראשית א לא). אין דבר, אין כח ותכונה, רגש ומידה, שאין להם שימוש לטובה -

תכונה זו של "כוחי ועוצם ידי" והתעלמות מהבורא, לשם מה נבראה. הן רעה היא בתכלית! הלא צריך כל אדם לבטוח בה' ולדעת שהוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים!

וענה: תכונה זו נבראה עבור עזרה לזולת, צדקה וחסד!

כשבא אליך עני ומבקש עזרה, אל תענה לו: ה' יעזור לך, התאזר בבטחון, דע שהכל לטובה, קבל יסורים באהבה -

כשבא אליך עני, התעלם כעת מהבורא, ואמור: כוחי ועוצם ידי", אם ביכולתי לעזור אני נחלץ לעזרה!

מה לנו תלוי יותר בהשגה העליונה מאשר ענין השידוכים. הן ידועים דברי ה"חזון איש" זצ"ל שבהסתר הפנים הנורא של דורנו, גלויה ההשגחה הפרטית רק בענין השידוכים! ועם זאת, סיפר לי הרב שך זצ"ל, שכשבאים אליו לבקש ברכתו בעניני שידוכים מיד שוקל הוא בדעתו אלו הצעות באות כאן בחשבון, ואת מי אפשר לערב בענין...

(מתוך הגדה של פסח - והגדת)

המדרגות, כשפניו קורנות באושר וכל כולו שמחה ועונג...

'ילמדנו רבנו', שאלו תלמידיו, 'לשמחה מה זו עושה? מה הסיבה לשמחה הפתאומית, ועוד לנוכח ההתפתחויות האחרונות?'

'קירי!' - השיב להם ה'חפץ חיים', 'קיבלתי מתנה משמים! לעגו לי בלכתי ברחוב! צחקו עליי! ביזו אותי! - הצער הזה, העלבון הזה - הוא כפרת עוונות, זה מטהר אותי ומזכך אותי באופן כה עילאי! וכיצד לא אגיל ואשמח לנוכח מתנה יקרת ערך שכזאת, אשר נשלחה אליי משמים? כיצד לא אשוש ואתרגש על כי זכיתי בכזו מתנה יוקרתית?'

ודברי ה'חפץ חיים' הללו, אשר הובאו בגליונות 'דרשו', מלמדים: שעת הבזיון היא מתנה, רגע הבושה הוא הזדמנות, העוונות מתכפרים, שערי שמים נפתחים. שעת הבושה היא מתנה, קבלת בזיונות היא דורון! הבה נשמח בהם, הבה ננצל אותם כראוי!

דמיינו לעצמכם משפחה עם 16 אלף ילדים... איזה צוות ענק של מטפלות היינו צריכים להפעיל כדי לטפל בכל כך הרבה ילדים! למה לגדל עופות זה קל, ולגדל ילדים זה קשה כל כך??? למה?!

מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר יוטקובסקי שליט"א

פרק נוסף במדור 'צוף התורה' שהתקבל באהדה רבה על ידי קוראי 'לקראת שבת'

יעקב א. לוסטיגמן

מעשה באלמנה צעירה ומטופלת בכמה וכמה ילדים בליעה"ר, שהתגוררה בדירה קטנה וצפופה. התארגנו שכנים ואנשים טובים, והחליטו לסייע לה להוסיף עוד חדר לביתה, כדי שירווה המקום ליושבי הבית. הצליחו לגייס מעט כסף מפה ושם, היא עצמה לקחה עוד הלוואה והשתמשה בכספי הקרן שהוקמה עבור היתומים, והצליחה לממן בנייה של חדר מרווח כתוספת לדירה הצפופה.

אבל אז הגיע פקח בנייה אכזר, שהחל לרדת לחייה של האלמנה ולא הפסיק לפעול להריסתו של החדר. ככל שהצליחו העסקנים 'להחליק' את העניין בחלונות הגבוהים, הפקח שב והציף את הנושא, ואף פנה ליעוץ המשפטי של העירייה, ולא היה מנוס אלא להתחיל לקדם תהליך של הוצאת צו הריסה לחדר הנוסף.

העסקנים שנכנסו בעובי הקורה ביררו מה אפשר לעשות כדי לדחות את הקץ ככל הניתן, והתברר שאותו פקח הוא לא רק אכזר, אלא גם אכלן לא קטן, ויש לו כיסים עמוקים. אם ימלאו כיסיו בדמי לא יחרץ ואת פיו באוכל שיערב לחיכו, יקנו את השתיקה שלו למשך זמן רב. אחד השכנים הנמרצים לקח על עצמו את הפרויקט, אסף סכום כסף מכובד, ותרגם את הכסף כולו לשטרות כחולים של 200 שקלים שנארוזו בקפדנות במעטפה חתומה.

במקביל השאיר אותו שכן סכום של אלפיים שקלים נוספים, כדי לממן ארוחה דשנה לאותו פקח, ולאחר מכן אמר לו שהוא רוצה להזמין אותו למסעדה. הפקח גיחך בבזו והסביר שהמסעדות של בני ברק לא מדברות אליו. מי שרוצה להזמין אותו למסעדה, יצטרך להזמין אותו לאחת ממסעדות היוקרה בתל אביב. "אתה לא חייב לאכול איתי שם", אמר בהבנה, "אני יכול לאכול לבד, אתה רק תסתכל..."

בירור קל גילה שהמסעדה לא מקפידה על כשרות בהשגחת הבד"ץ...

שאלה: האם מותר בכזה מקרה לממן ארוחה לאדם כזה במקום שמגיש מאכלי שאינם כשרים רח"ל?

תשובה: על פניו נראה שהדבר אסור, ויש בזה משום 'מסייע ביד עוברי עבירה'. מצד שני, מדובר כאן בעניין של הצלת אלמנה מפני צרה נוראה, והנושא הובא בפני אחד מגדולי הפוסקים שפסק באופן חד משמעי שם אם היה מוצא צד היתר לדבר, לא היה מורה להתיר, כי אין שום סיכוי בעולם שמאכילת דבר איסור יצא איזושהו דבר טוב.

מעשה היה לפני שנים, כשהתעורר צורך לארגון קווי תחבורה ציבורית מבני ברק לחוף הדתי בבת ים, כדי להציל רבים מהגעה לחופים שאינם כשרים. נכנסתי בעובי הקורה ועסקתי רבות בנושא, אבל התברר לי שמדובר בפרוצדורה מורכבת, כי אף שהחברה של התחבורה הציבורית מעוניינת, ולמרות שהיה ביקוש גדול מצד הציבור, כדי לאשר קו כזה היה צורך בחתימה של אחד הפקידים הבכירים במחוז גוש דן של משרד התחבורה, והלה לא אבה לתת את הסכמתו לעניין.

שאלתי וחקרתי, ונאמר לי שהאיש מאוד אוהב לאכול, ולשמחת התברר שיש לו גם תשוקה עזה דווקא למאכלים מסורתיים מהמטבח הפולני בפרט והמזרח אירופאי בכלל: קרעפלאך, געפילטע פיש, כרוב ממולא, הרינג עם מציות ועוד.

האמת שגם בכגון דא יש בעיה הלכתית חמורה, שכן השולחן ערוך פוסק להלכה שאסור ליהודי לאכול בסעודה אחת עם עובדי כוכבים, אלא אם רוב המשתתפים הם יהודים, ומחצה על מחצה אסור, ובמקרה שמדובר ביהודי שאינו שומר תורה ומצוות, ומחזיק בדעות כוזבות, הרי דעתו אותו הדבר. אבל את הבעיה הזאת אפשר לפתור בשתי דרכים, או שהוא יאכל לבד ואני לא יאכל עמו, או שנצרך אדם שלישי לסעודה, ונהיה אנחנו הרוב לעומתו.

בעיה נוספת, היא הבעיה של 'לפני עיוור', לתת לו לאכול מתוך

זכה עוד להבין דברי תורה כל ימי חייו, אף שהיה יהודי שומר תורה ומצוות, וזכה לבנים ונכדים תלמידי חכמים.

הוא בכה לפני מרן זצ"ל שיורה לו דרך תיקון כדי שיזכה באחרית ימיו להרגיש שוב את טעמה המתוק של התורה הקדושה, מרן שר התורה נאנח עמוקות ואמר שהוא אינו יודע כיצד יוכל לעזור לאדם שהכניס ביודעין מאכל אסור לפיו, ואין לו יכולת לסייע לו.

מרנא החפץ חיים שואל ארבע שאלות קשות, שמקיפות את כל הקשיים של האדם בעולם הזה.

שאלה ראשונה: מדוע מתקשים רוב רובם של בני האדם עם עניין הפרנסה. גם האדם הכי חרוץ, שמתעורר בבוקר השכם ומתפלל במניין הראשון, מכין לעצמו כריכך או שניים ורץ לתחנת האוטובוס כדי להגיע לעבודה בזמן, ועושה מלאכתו נאמנה ועובד ביזע ובעמל כפיים עד רדת החשכה, בסופו של דבר ההכנסות לא מספיקות והוא מתמודדת עם גלגולי חובות וכו'.

"לעומת זאת בעלי החיים אין להם דאגת פרנסה. החתול מטייל להנאתו ברחוב, כשבטנו מקרקרת מרעב, הוא פושט קופץ לאחד מפחי האשפה שבסביבה, נכנס לתוך האשפתון שממנו נודף הריח החזק ביותר, ואוכל לשובע נפשו, הציפור מנקרת מן הרצפה את מזונה בלי שום מחסור, ואנחנו צריכים לעבוד ולהתייגע ולמרות הכל זה לא מספיק לנו!

השאלה השנייה: ששואל החפץ חיים: למה קשה לנו כל כך העניין של חינוך הילדים? כמה אנשים סובלים מהקושי הזה, כמה תסכול וכאב לב, כמה אנחנו מתמודדים ויורקים דם על הילדים שלנו. לזה אומרים היועצים החינוכיים שהוא היה מדי קשוח עם הילדים, לשני אומרים שהוא לא ידע להציב גבולות, לשלישי אומרים שהוא לא היה נוכח, ולרביעי אומרים שהוא היה נוכח יותר מדי, ולא יודע לשחרר...

תרנגולים מול ילדים

מדי שנה אני קונה לולים שלמים של עופות, כדי לזכות את תושבי בני ברק בקיום מנהג הכפרות, ולאחר מכן העופות הללו הולכים ליישובות, ומהם ניזונים הבחורים כל ימות השנה.

הגעתי לא מזמן ללול עופות ענק. שאלתי את הלולן כמה עופות יש כאן, והוא אמר לי שיש בלול 16 אלף ראש!

שאלתי אותו? תגיד, איפה הצוות החינוכי של העופות? איפה הפסיכולוגים והיועצים והמורדים והמשגיחים וראשי היישובות שלהם???

הוא ענה לי "על מה אתה מדבר, אני מטפל לבד בכל העופות, וגם זה רק כעבודה צדדית. רוב היום אני עוסק בגינון, העופות גדלים לבד, יש מערכת האכלה אוטומטית ואני מגיע פעם ביום רק לסייר ולבדוק שהכל בסדר איתם...".

דמיינו לעצמכם משפחה עם 16 אלף ילדים... איזה צוות ענק של מטפלות היינו צריכים להפעיל כדי לטפל בכל כך הרבה ילדים!

ידיעה שלא יברך לפני ואחרי האוכל. גם את הבעיה הזאת פתרתי בכך ששמתי כיפה לראשו וביקשתי שיברך. הוא אמר לי "אבל אני לא דתי", והשבתי לו "נו, אז אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, למה שלא תרצה לברך כדי לכבד את המארח?", והוא אכן שמע בקולי וברך לפני המזון ולאחריו.

הלה היה דובר אידיש רהוטה, וישבתי איתו במסעדה שבשיכון סאטמאר. אמרתי להם שיוציאו על השולחן את כל המטעמים והמעדנים, ובסיומה של הארוחה הוא ביקש 'קפה הפוך'. המלצרית שהיתה בתם של בעלי המקום שאלה את אמא שלה באידיש "וואס איז דאס 'קפה הפוך'?", והוא השיב לה "א איבערקרטע קאווע", התרגום היה כל כך מוגוץ ומשעשע בעיניו, עד שהוא פרץ בצחוק רם ובטוב לבו מהבדיחה של עצמו, הצלחתי לפעול אצלו שיאשר את הקו המבוקש...

פרשת שמיני, דווקא אחרי פסח

כאן המקום לצטט מדברי קדשו הנלהבים של ה'מאור ושמש', בעניין זה של מאכלות אסורות, ונצטט את הדברים במלואם מפני ההתעוררות העצומה שיש בהם לעניין זה:

וכך כותב ה'מאור ושמש': "ולכן אנו קוראים ברוב השנים פרשת 'שמיני' תיכף אחר הפסח, שבפרשה זו נזהרו ישראל שירחיקו עצמן ממאכלות אסורות, ואי אפשר לבוא להשגות התורה עד שישמור את עצמו ממאכלות אסורות מכל וכל!

"ובפסח שישמור אכלו מצה, נתקדש פיהם ע"י אכילת מצה, ותיכף אחר פסח אנו קוראים פרשת 'שמיני' כדי שישמור עצמינו ממאכלות אסורות, ונזכה להשגות התורה.

"ואפילו מן דבר שאינו אסור אלא משום חומרא בעלמא יש לו לאדם ליזהר מהן, ובפרט לחקור שלא לאכול אלא מן שחוט כשר על צד היותר טוב! וכל דבר הצריך סימן או בדיקה מן תולעים, צריך להחמיר על עצמו לעשות כדת וכנכון, ואז יוכל לבא להשגות התורה. "אבל אם הוא מיקל לעצמו, אפילו בדבר שאינו אלא חומרא בעלמא - אפילו אם יתנהג בדרכי חסידות ופרישות על כל הצדדים, ושוקד על פתחי תורה ועבודה יום ולילה - לא יוכל להשיג הקדושות עליונות על נכון!".

יראה המשכיל את דברי קדשו של ה'מאור ושמש' ויוסיף לקח וזהירות יתירה בעניין של שמירה מכל נדנוד של איסור בענייני המאכלות, שכל קדושת האדם והצלחתו בתורה תלויה בזה!

איני יכול לסייע לך

מספרים מעשה שהיה אצל מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שבא אליו יהודי כבן 90, בבכיות נוראות, וגילה את צפונות לבו שבילדותו היה מוכשר מאוד וזכה לעשות חיל בלימוד התורה, אבל כשהיה נער צעיר, קצת אחרי הבר מצווה פיתו אותו פעם חבריו הגויים לאכול איתם מאכל שאינו כשר כדי להוכיח להם שהוא 'אחד משלהם', והוא לא הצליח לעמוד בלחץ והכניס מאכל שאינו כשר לפיו, ולא בלע אותו, ומאותו רגע נסתמו מעיינות החכמה ולא

הם הבינו שהוא ויתר על הרעיון אבל אחה"צ ראו שהחזון איש מחפש מונית... לשאלתם אמר להם 'אתם לא רוצים לקחת אותי, אסע עם מונית'

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר' על פרשיות התורה, עם הסבר נפלא על בני אהרן והלימוד שיש לנו ללמוד מהשריפה אשר שרף ה'

"הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבך אקדש"

שמחה גדולה וענה ואמר הנה תבין עתה את דברי אדוננו דוד המלך "לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה: רוצה ד' את יראיו את המינים לחדש: (תהלים קמז) וזה נשמע תמוה מאוד, מה הקשר בין גבורת הסוס לירא ד', מה המקום לומר שאת הסוס אינו רוצה והוא רוצה את יראו?

התשובה, מורא'דיג, גבורת הסוס אינו מדובר על הסוס ההולך על ארבע, מדובר על האיש הרץ ללא מחשבה. פעמים ריצתו היא ריצה הנראית בהחלט ריצה קדושה, הוא רץ לקיים מצוות בגבורת הסוס, בשוקי האיש, אבל מרוב ריצה יכולים להיתקע ולהתרסק בקיר ממול.

מצווה לשתוק

מצוות רבות מתקיימות ע"י בני אדם בהידור רב, ההידור הוא כלפי שמיא אבל הם פוגעים בזולת, את אלו אינו רוצה ד', רוצה ד' את יראו, אלו שמקיימים מצוות מתוך יראת ד', ביראתם זו מנווטים הם את ספינת החיים מהו חומרה בעלמא ומהו דאורייתא.

נדב ואביו רצו לקרבת ד', ברור שריצה זו של מי שמושה רבינו מעיד עליהם שגדולים הם ממושה ואהרן הם ריצה מלאה כיסופים ורצון לקרבת ד'. אבל הקב"ה השבית את יום שמחתו בהמתתם כדי למסור לנו את המסר הברור הזה של "רוצה ד' את יראיו". הריצה הזאת יכולה להיות רצופה בכוונות טובות ונעלות, אך בהעדר ציווי

בחז"ל נחלקו על מה מתו בני אהרן, וכמה שיטות נאמרו בזה. שיטת רבי יוסי הגלילי שעל הקרבה מתו, דהיינו שעל עצם הקרבה לפני ד' מתו. ועלינו להבין את החטא בדבר. הלא קרבתם מוגדרת "לפני ד'", היא קרבה של כיסופין להדבק בשכינה הקדושה, ומדוע מתו? זאת ועוד, אהרן הכהן מתמודד עם השכול הנורא בפטירה הטראגית של בניו, משה רבינו אומר לו, פטירתם היתה ידועה לי מראש אך לא חשבתי שהם אלו שימותו, וכמו שמביא רש"י: "הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי (שמות כט, מג), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי (זבחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במידעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך".

אהרן שומע שיש כאן גילוי נפלא ששני בניו גדולים ממושה וממנו, זה מעודד שהוא זכה לילדים גדולים כאלו, אבל מה זה מעודד כשהם לא בעולם, אדרבה כעת שנודע עד כמה גדולים הם פטירתם קשה שבעת"ם, מה אפוא מביא את הכוח לאהרן ל"וידום"?

גבורת הסוס בשמחת האירוסין?

בספר 'קול חוצב' מסופר על האי גברא רבא הרב משה אילבצקי זצ"ל מתלמידי מרן החזון איש שכתלמיד קיבל על עצמו חומרה שנהג מו מרן החזון איש שלא לאכול דבר שלא הוכן בביתו וידע את מקורו והשגחתו, על חומרה זו הקפיד במשך חמישים שנה ולא ויתר עליה כמלוא נימה.

ומה תמוה היה באירוסין בנו שהתקיים בבית המחותן, כשבנו החתן שם לב שאביו אוכל! פלא עצום שלא ראו מימיהם, התעקשותו שלא לאכול בחוץ היתה רבה ומעולם לא היה שייך לשכנע אותו לזוז מעמדתו זו וכאן הוא יושב ואכול, בהזדמנות הראשונה שבנו יכול היה ללחוש לאוזנו את תמיהתו עשה זאת.

רבי משה גחן לאוזנו ואמר: חותנך הינו רב שכונה ואני רואה שבני השכינה באו לכבד אותו ולהשתתף בשמחתו, אם יראו שאינני אוכל אצלו יבינו שאינני סומך על הכשרות בביתו של הרב וסמכותו תרד בעיניהם. החומרה שאני קבלתי איננה הלכה בשו"ע זו חומרה בעלמא, להפחית בעיני תלמידים את כבודו של הרב זה איסור דאורייתא!

את הסיפור סיפר בנו להגה"צ רבי שלום שבדרון זי"ע, שמח עמו

אלוקי, חסרה כאן המחשבה הנכונה ועל כן היא ריצה מסוכנת מאוד. על כך אמרו חז"ל: (מו"ק ה' ע"א) "אמר רבי יהושע בן לוי 'כל השם אורחותיו' זוכה ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא שנאמר וְשָׁם דרך אל תקרי וְשָׁם אלא וְשָׁם דרך אראנו בישע אלוקים" והיא מביאה דוגמה מה פירוש לשום את הדרך:

רבי ינאי היה לו תלמיד שבכל יום היה שואל אותו שאלות, בשבת של הרגל, כשהתכנסו רבים לשמוע את הדרשה, לא היה שואל שאלות. קרא עליו רבי ינאי את הפסוק הזה "ושם דרך אראנו בישע אלוקים".

התלמיד שהיה רגיל להקשות לא היקשה סתם, הוא ביקש לדעת את האמת, ולכן היקשה והתחדד בהבנת הדברים, וכך בדיוק צריך לנהוג, כי לא הביישן למד, אבל כשעמדה בפניו שאלה של 'בין אדם לחברו', יתכן והרב לא יחשוב על תירוץ נכון באותן רגעים, והוא עומד בפני קהל וזה מביך מאוד, כאן המקום לא לשאול.

לפני שנים רבות היתה תקופה שבה היו בתים חרדיים שהחלו לצרוך תקשורת שאינה ראויה לבתים חרדיים, באמצעות כל מיני ערוצי רדיו שקמו עד כחלק מתנועת התשובה, ואף שחוללו גדולות ונצורות בקרב העם שבשדות, לציבור החרדי הם פחות התאימו.

למרות האמור, בבתים רבים זה הפך להיות חלק מתעסוקת האימהות הצדקניות שבקשו לעבוד כעקרת בית ולשמוע דברי תורה, כך נכנס העניין הזה מהדלת הקדמית לתוך הבתים, לאחר שהמכשיר ההוא היה פסול ומשוקץ בבתי החרדים עד אז.

היתה אז בקשה שנדבר על כך עם הבנות בסמינר ובבית הספר, להבהיר להן עד כמה הסגנון והאופי לא מתאים לנו ויתכן ואף משפיע רדידות מחשבתית, ורדידות בדרישה הרוחנית האמתית.

הזדמנה לי אז אפשרות לנסוע עם מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל בעת שהגיע לחזק את מוסדות התורה באשדוד, ובדרכו לבני ברק התאפשר לי להביא בפניו מכלול שאלות בכל מיני עניינים, ניצלתי זאת, ונושא זה עלה גם כן.

מרן ענה "כשם שישנו מצוה לומר דבר הנשמע כך יש מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע" והוא פירט שאכן יש בזה סכנה ובוודאי שאין זה ראוי, אבל היות וישנה תמימות אצל חלק מההורים והבנות, והם לא יקבלו את מה שתאמר להם, אין כאן צד של "מדשתק משמע נחא ליה" אלא אדרבה, כאן אין לומר. כי זה לא נשמע!

כשניסיתי לבדוק אולי כן לדבר על כך, אך במינון לא גבוה: ענה ואמר לי: "למה אתה רוצה לדבר על כך, כי זאת ההשקפה הראויה להימסר לבנות ישראל? אתה צודק, אבל כשחז"ל אמרו כשם שיש מצוה לומר דבר הנשמע כך יש מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, זה אותו מצוה בדיוק, לא לומר כמו כן לומר, וכאן המצוה היא דווקא

לא לומר!

ה'שיריים' של ה'חזון איש'

סיפר לי הרב בריסק שליט"א ממונס: אביו הג"ר אהרן צבי בריסק זצ"ל אב"ד טאשנאד בנתניה והחזיק בה גם ישיבה. הוא היה מגיע רבות להתיעץ במרן החזון איש. היה זה בחודש אדר תשי"ג כשבא כדרכו והביא לחזון איש הזמנה לבר מצוה של בנו.

בימים ההם היו ישיבות מועטות ממש, ומרן החזון איש ראה בהקמת הישיבות כהצלת כלל ישראל וארץ ישראל, ולכן חשוב היה לו לעודד ולתמוך בכל מה שאפשר, הוא הביע בפני הרב בריסק את רצונו להשתתף, אף שסייג שקשה לו ואינו יודע אם באמת יצליח.

ביום הבר מצוה לאחר תפילת שחרית אמר החזון איש למקורביו שהוא רוצה לנסוע לנתניה לבר מצוה, הם התפללו מאוד כי לא היה דרכו של החזון איש לצאת לשמחות ולבטח לא מחוץ לעיר.

אמרו המקורבים לחזון איש שבית המדרש של הרב בריסק נמצא במעלה הר ויקשה עליו מאוד העליה מהרכב לבית המדרש, והם הבינו שהוא ויתר על הרעיון אבל אחה"צ ראו שהוא מחפש מונית...

לשאלתם אמר להם 'אתם לא רוצים לקחת אותי, אסע עם מונית'. מיד קראו לר' טוביה שכטר ז"ל וכשהגיע אמר לו החזון איש שיביא אתו \$1000 (סכום גדול מאוד בימים ההם) למעשה החזון איש הגיע די מאוחר בלילה (עשר וחצי, שעה שמתחיל היום השמחות... אך בימים ההם היה מעט יותר מוסר עבודה ואנשים השתדלו לישן מוקדם...) רוב הציבור החל כבר להתפזר, אך משראו את מרן החזון איש יוצא מהרכב קראו מהר לכולם לחזור לבית המדרש.

הרב בריסק שחשב ששמע מהחזון איש שהוא יגיע אך לא היה בטוח בעצמו ביקש מרעייתו שתכין עוגה עגולה, הוא לא רצה להוציא את זה החוצה כדי שהציבור לא יתאכזב באם החזון איש לא יגיע, הוא הניח בתוך הסטנדר שלו, לפתע החלו לחזור אנשים פנימה באומרים שהחזון איש הגיע, הרב בריסק הניח על ידו בשולחן את העוגה עם בקבוק יין.

החזון איש התנצל ואמר שאינו נוהג לאכול בשום מקום חוץ מביתו, אבל לידו ישב הרב בינדר שהיה רב בצאנז כשבנו הקט ישב עליו, אמר לו אתה תברך בקול ותאכל מהעוגה ואני יחלק לקהל, וכך עשה!

החזון איש לא גדל בפולין, רומניה או בהונגריה, חלוקת שיריים לא קיימת בציבור הליטאי, אבל צריך לשום את דרכינו, וכשנמצאים בקרב ציבור שרואה עניין בקבלת שיריים, החזון איש חילק שיריים. זה נקרא כל השם אורחותיו, זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה.

שמענו (ותחי) נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

שאל הרבי את אביו, ילמדני אבי, מכל ההוצאות החתונה הרבות, היה לאבא כל כך חשוב לקבל עדכון מה עם כמה עשרות דולרים בודדים שנשארו מרכישת המגפיים???

אדם הדוחה משימות דחופות למועד מאוחר יותר, אין לו תקווה - עד שלא ישנה את מנהגו הרע

הרב עמרם בינעט

אך את זה לא תאכלו ממשלי הגרה וממפריסי הפרסה (יא ד)

המגיד המפורסם רבי שבתי יודלביץ, סיפר פעם מעשה שבדידו הוא עובדא, ושעליו אני רוצה להתעכב מעט הפעם.

וכך סיפר רבי שבתי: "פעם אחת, בעת טיסה לחו"ל, הושיבו אותי באקראי לצידו של אדם שאינו נראה כמי שמקפיד על קלה כבחמורה, בלשון המעטה.

התברר במהרה שמדובר פרופסור ידוע לזואולוגיה. במשך שעות הטיסה שוחחנו ארוכות על עולמות החי, על מבנה גוף החיות, על מחקרי שטח ומסעות מדעיים, והוא דיבר בהתלהבות ובידידות, כאילו היינו חברים ותיקים.

והנה, ברגע מסוים, הוגש לנוסעים אוכל. אוכל לא כשר, כמובן. ראיתי כיצד אותו יהודי, בן העם הנבחר, שולח את ידו כלאחר יד, פותח את האריזה ועומד להתגאל במאכלות אסורות, רחמנא ליצלן. "איך ייתכן, יהודי כמון אוכל כך?", שאלתי בכאב, והוא השיב לי שהוא לא מרגיש מחויב לתורה. כשראה את אכזבתי המרה, הוא נתן לי צ'אנס ואמר, אם תוכיח לי שהתורה היא מאת ה', אני מוכן להימנע מאכילת מאכלי טריפה, ובעודו מאזין לתשובתי, ויפתח ה' את פי האתון ומאכל הטרפה החל להיכנס פנימה בקצב מעורר לחלחלה.

אמרתי לו: "עצור רגע, ידידי, הפסק לאכול, תן לי ארבע דקות ואני מוכיח לך בבירור שבורא העולם נתן את התורה... הוא הסכים, ספק בזלזול ספק בסקרנות.

ואז, שאלתי אותו - אותו פרופסור, בקי ברזי עולם החי: "האם ידוע לך שבתורה נכתבו שני סימני טהרה לבהמה - העלאת גרה והפרסת פרסה? והאם אתה יודע מה דינה של חיה שיש לה רק סימן אחד?" ענה מיד: "טרפה".

"יפה", אמרתי. "ובתורה כתוב במפורש שיש רק ארבע חיות כאלה - שיש להן רק סימן אחד, והן אינן כשרות: הגמל, השפן, הארנבת והחזיר. ארבע בלבד. לא חמש. לא שלוש. ארבע. האם, פרופסור, אינך שואל את עצמך - כיצד ידע זאת משה רבינו?! האם היה בלשן? זואולוג? טייל בין יבשות? ישב בגן חיות?! הוא הרי גדל בארמון פרעה! איך יכול היה לכתוב דבר שאין עליו עוררין עד עצם היום הזה, למרות כל מחקרי המדע והחיפושים האנסופיים בעולם החי?"

וכאן, אמרתי לו בלשון הגמרא: "וכי משה קניג היה? או בליסטרי היה? מאין ידע?! אלא מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים - כי אין הסבר אחר, אלא שתורה מן השמים היא!" הוא ישב קפוא. פניו חווירו כסיד. ובקול חרישי אמר: "רבי... שכנעת אותי". אך מיד פנה לחמגשית שהיתה לפניו, והוסיף: "אחרי שאסיים לאכול - אשוב בתשובה".

אמרתי בלבי: אבד סברו, אבדה תקוותו. יהודי כזה לא יכול לשוב בתשובה. הוא כבר ראה את האמת, השתכנע, ועדיין, יש לו ארוחה לסיים לפני שהוא חוזר בתשובה. זה לא אדם שמסוגל לשנות את הנהגותיו...

הרי זה בדיוק מה שצועק שלמה המלך ב'שיר השירים': "פשטתי את כותנתי - איככה אלבשנה; רחצתי את רגלי - איככה אטנפם". כבר התרגלתי, אני עייף, עזוב אותי עכשיו, נדבר פעם אחרת, כשיהיה לי מצב רוח יותר טוב...

אחר כך. בשבוע הבא. אחרי החג. אחרי החתונה. אחרי פסח, אחרי החגים, אחרי הפנסיה. רק לא עכשיו.

וכך חולפים חיים שלמים - מתוך הבטחות ל"מאוחר יותר". אבל מה עושים כשאותו "מאוחר יותר" כבר לא מגיע? מה יעשה אדם שדודו כבר חמק ועבר, שאינו עונה עוד לקולו, ושכל שנותר לו הוא הגעגוע - געגוע עקר - "שחולת אהבה אני?" רבותי - אין מחר. יש רק עכשיו.

זמן ארוך, יותר ממה שאדם רגיל יכול להצטער על כך שאיבד את הארנק.

שאלו אותו, רבי, אפשר לחשוב, אבד הארנק, היו שם כמה עשרות דולרים, זה לא כזאת טרגדיה גדולה, למה הרבי עושה מזה כזה עניין. השיב להם הרבי, אם אני מסוגל לאבד את הארנק שלי, איזה מן בנאדם אני? האם אני אדם אחראי או שחסר לי חלילה באחריות? כי אם אני חסר אחריות, איך אני יכול להתעסק עם כספי צדקה ועם צורכי ציבור???

הרעיון שאני רוצה להוציא מהעובדות הללו הוא שכדי להצליח בעבודת ה', צריכים להיות אדם אחראי. להתנהל עם חשבון, כמה זמן יש לי, כמה מתוכו אני מנצל. איפה אני אווז במאמץ להימנע מדיבורים אסורים, מה הדרגה שלי בשמירת השבת, איפה אני נמצא בסקאלה של בין אדם לחברו. אדם צריך לדעת להעריך את עצמו ואת המקום שבו הוא נמצא, ומשם לשאוף להגיע למקום גבוה יותר.

ההצלחה של מרן שר התורה

זה נורא קל לנו לגחך על אותו זואולוג מסכן, ששקוע כל כך בחטאיו, עד שהוא לא מסוגל למנוע את עצמו מלסיים את הסנדוויץ' למרות שהוא בעצם הבין הרגע שהוא ישלם על כך מחיר כבד בעולם העליון.

יתירה מזאת, אנחנו מבינים שזה נוגע לכל תחומי החיים. לא רק לאנשים שאינם שומרי תורה ומצוות. זה נוגע גם ליהודים חרדים, אנחנו צריכים להתחזק בהרבה מאוד דברים, ותמיד יש לנו 'תאריך יעד', מתי בדיוק אנחנו יוצאים ל'מקצה שיפורים' ברוחניות.

ומידה טובה מרובה. מי שמקפיד לקבל קבלות טובות 'כאן ועכשיו' ולבצע אותן באופן מיידי, ואינו דוחה דברים טובים למועד מאוחר יותר, זוכה להצלחה גדולה בתורה. וכבר התפרסם בעבר ב'לקראת שבת' בשם הגאון הגדול רבי שלמה קנייבסקי שליט"א, שהעיד כי ההצלחה הפלאית של אביו, מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל בתורה, היתה בעיקר בזכות מידת הזריזות המופלאה שלו לכל דבר שבקדושה.

וכך סיפר הגר"ש קנייבסקי על מרן שר התורה זצ"ל: "כשאבא היה כותב מכתב, הוא לא היה מניח אותו בצד כדי לשלוח בדואר מתישהו בעתיד הקרוב. הוא היה מסיים לכתב את המכתב, מקפל, מכניס למעטפה, מדביק בול ויוצא מיד לתיבת הדואר כדי לשלוח אותו.

"אני מדבר על התקופה שבה היו לו מספר מכתבים ביום, לפני שהוא מאוד התפרסם שכבר היו עשרות מכתבים ביום. כמוכן שלאחר מכן זה כבר היה שונה, והוא היה מרכז את כל המכתבים יחד, אבל בתקופות שזה היה מכתב אחד ביום או יומיים, הוא היה כותב, מקפל, מכניס למעטפה ושולח באופן מיידי.

"זכורני שפעם סיים אבא לכתוב מכתב, והיה בבית אחד מחתניו שעמד לצאת, והציע שייקח את המעטפה כי הוא ממילא יעבור בדרכו ליד תיבת הדואר. אבא הסכים, זה חסך לו זמן והזמן היה יקר מאוד עבורו, אבל אחרי שעברו שתי דקות והוא ראה שהגיס שלי מתעכב בבית, אמר לו: "אתה עדיין לא הולך, תביא את המכתב ואני

ברשותכם, אני רוצה להרחיב קצת את העיסוק בסוגיא, ולעבור לעוד נקודה, שהיא - במדת מה - צדו השני של אותו המטבע.

שמעתי ממורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ בית שמש שליט"א, שכשהוא התחתן (עם בת דודו מרן אדמו"ר מויזשניץ שליט"א, לרפואה שלמה במהרה), הוא הגיע לארץ הקודש יחד עם אביו הרבי מויזשניץ מונסי זצ"ל, לקראת החתונה שהתקיימה בארץ.

לפני שבאו לארץ הם קנו את כל הנדוניה של החתן בארה"ב, בגדים, נעליים, שטריימל וכל מה שחתן צריך כדי להתחיל את החיים ברגל ימין בסייעתא דשמיא.

בדרך, בעודם במטוס, נזכר האבא, הרבי זצ"ל, שהם שכחו לקנות לחתן מגפיים. היה זה פריט חשוב מאוד, כי הרבי זצ"ל היה חתנו של הרבי מסקווירא, שם נוהגים ללכת בשבת קודש עם מגפיים, כך שהיה זה חשוב מאוד שגם לחתן, נכדו של הרבי מסקווירא יהיו מגפיים.

הוא פנה לבנו, הרבי שליט"א נתן לו 200 דולרים, ואמר לו להשתמש בזה לקנות מגפיים, ואכן כך היה, הרבי קנה את המגפיים כאן בארץ והכל בא על מקומו בשלום.

שבועות אחדים אחרי החתונה, המשפחה כולה שבה לארה"c ורק החתן נשאר לגור פה, והנה הוא מקבל מכתב שהגיע לידיו עם אחד מהחסידיים של אביו שבא לביקור בארץ, והתבקש לקחת את המכתב לבנו של הרבי.

במכתב מבקש האב מבנו שיכתוב לו מה שלומו ואיך הוא מסתדר בארץ, ואיך הוא מסתדר בכולל שהוא לומד ועוד שאלות שאבא שואל את בנו שהתחתן, אבל היתה שם עוד שורה שבה הוא מבקש מבנו לדווח לו מה הוא עשה עם הכסף שנשאר מ-200 הדולרים שהוא נתן לו לקנות מגפיים.

הרבי שליט"א כתב מכתב חוזר ושלח לאביו והשיב לו על כל השאלות ועוד כהנה וכהנה.

אחרי תקופה, כשהגיע לביקור בארה"ב אצל הוריו, שאל הרבי את אביו, ילמדני אבי, הרי החתונה שלי עלתה לאבא עשרות אלפי דולרים. כל המשפחה נסעה מארה"ב לארץ, וקנו לכולם בגדים מכובדים לכבוד החתונה, וההוצאות של החתונה עצמה והדירה וכו' וכו'.

מכל ההוצאות האלו, היה לאבא כל כך חשוב לקבל עדכון מה עם כמה עשרות דולרים בודדים שנשארו מרכישת המגפיים???

כסף קטן, מאוד קטן, לעומת מה שנשפך פה על צרכי החתונה.

ענה האב לבנו: הסכת ושמע בני יקרי: כל דולר שהוצאתי להוצאות החתונה שלך, היה מחושב אצלי. מה שצריך לשלם משלמים, בשמחה, שהקב"ה יזכה אותנו תמיד להוציא כסף רק על שמחות. אבל אין דבר כזה הפקרות! אין דבר כזה כסף קטן וחסר חשיבות. לכל דולר, לכל חצי דולר יש חשיבות, ואני סומך עליך שהשתמשת ביתרת הכסף בחכמה ובאחריות, אבל אני רוצה לדעת לאיפה הלך הכסף שלי!

לעומת זאת, סיפר לי הרבי מקרה שבו אירע שאביו זצ"ל איבד את הארנק שלו, והוא היה מזה בחלישות הדעת גדולה מאוד, במשך

לפתע בצבץ בתחתית השולחן שטר של 100 דולר... לאחר עיון מעמיק יותר הוברר שהיו שם 96 אלף דולרים!!!

כאשר הגוי שומר היער קד אפיים ארצה בפני הרב מבריסק זיע"א ובפני בתו מרת ליפשא ע"ה

הרב ישראל ליוש

אֲנִי ה' הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם... וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי (יא מה)

שבחים ששייכים אף בבני אדם, אולם הקב"ה הוא 'קדוש', הוא נבדל, הוא אחר מבני האדם, הוא לא אותו סוג רק נעלה יותר, אלא הוא נבדל וקדוש, שונה לגמרי...

כמו"כ אף עם ישראל אינו ככל העמים, רק מעולה ומשובח יותר, אלא הוא 'קדוש', הוא שונה מהם, הוא נבדל, הוא סוג אחר לגמרי... וההבדלה הזו נהייתה כאשר הקב"ה הוציא אותנו ממצרים, בזה הוא הפריד אותנו משאר העמים ובחר בנו לעם סגולה...

נשים לב! במצוות הקדושה, לא כתוב 'כי אני ה' המוציא אתכם מארץ מצרים', כפי שכתוב במקומות אחרים בתורה, אלא 'אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים', כי 'המוציא אתכם' מבטא רק את ענין היציאה מארץ השעבוד, אולם 'המעלה אתכם' מדגיש את ענין ההפרדה והבירור, לא רק יציאה גיאוגרפית מהארץ, אלא עליה והפרדה של הטוב מתוך הרע...

על פי זה נבין מדוע עם ישראל מתקדש בזה שאינו אוכל שקצים ורמשים, מפני שמאכלו של אדם, הוא מרכז חיותו, ואם הוא בורר את מאכלו ואינו אוכל מה שעולה על רוחו כבהמה, או כאומות העולם, הרי בזה הוא נבדל מן הבהמה ומן האומות הדומות לה, והרי הוא מתעלה לדרגת בן מלך, קדוש ומרומם מעל כל הנבראים.

השבת אבידה לשם קדושת השם

דוגמא נוספת להתנהגות קדושה ונבדלת משאר אומות העולם קרתה לפני יותר מעשור, כאשר בוועידה השנתית של אגודת ישראל באמריקה, הזמין המנחה את ר' נח מירו אל הבמה, ואחר שהוקרן על המסך כתבה שהתפרסמה באחת מרשתות התקשורת

את השיעור שקיבלה הרבנית מרת ליפשא פיינשטיין ע"ה מאביה הגדול מרנא הגר"ז מבריסק זי"ע בהלכות השבת אבידה ובמצוות קידוש ה', לא שכחה הרבנית לעולם...

היה זה כאשר היתה בת שש, היא עברה ביער העבות, המשתרע על פני דונמים רבים, והנה מצאה על האדמה פטיש גדול. התבוננתי עליו מכל צדדיו, סיפרה הרבנית, וראיתי שאין בו סימנים, ומכיון שמרבית תושבי בריסק הם גויים, החלטתי לקחתו לעצמי...

כששבת הביתה, ראה אבי זצ"ל את הפטיש, ולאחר ששמע ממני כיצד הגיע לידי, אמר שכנראה שהוא שייך לשומר היער שיושב בבקתת השומר בקצה היער...

אבא הורה לי להתלוות אליו והחל ללכת לכיוון היער. עשרים דקות ארכה הדרך, עד שמצא את השומר יושב בבקתתו. הוא שאל אותנו האם אבד לו דבר מה? והלה השיב מיד שאכן אבד לו פטיש. אבא הראה לו את הפטיש שבידי, והלה הכירו מיד ואמר שאכן זהו הפטיש שלו, ואני החזרתי לו את אבידתו...

הגוי כל כך התפעל מהענין, הוא קם וקד אפיים ארצה לפני אבי מרן זצ"ל, ואמר: "ברוך אלוקים של אלה..."

הקדושה שבהיבדלות

זהו סיפור על התנהגות אצילית, קדושה ונבדלת, השמורה לעם ה' מקדשי ה', ועל כן היא הפעימה את הגוי, שאינו מכיר התנהגויות מרוממות מעין אלו...

בפרשתנו, מבואר שהאיסור שלא לטמא את נפשותינו בשקצים וברמשים, זו 'קדושה'. ובטעם שעלינו להתקדש, נאמרו שני ענינים: א. 'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים', ב. 'כי קדוש אני'. האם יש קשר בין עניינים אלו?

הנה 'קדושה' זו 'הבדלה', כפי נאמר בפסוק: (ויקרא כ כו) "וְהִיִּיתֶם לִי קְדָשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' וְאַבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי". להיות 'קדוש' זה אומר להיות משהו אחר. 'גדול' הוא אותו המין ואותו הסוג, רק יותר גדול. החילוק בין גדול לקטן הוא רק בכמות. אולם ה'קדוש' הוא כלל לא אותו סוג ממי שאינו קדוש, הוא נבדל ממנו לגמרי, וזו קדושתו!

בתפילת שמונה עשרה אחר שמונים את גבורותיו של הקב"ה: גדול, גיבור... אומרים: 'אתה קדוש', ביארו המפרשים, שזהו כדי לחדד שאמנם שבחנו את הקב"ה בשבחים גשמיים כמו גדולה וגבורה,

המפורסמות ביבשת, קם הקהל על רגליו בהתרגשות מרובה והריע לו שעה ארוכה...

והנה הסיפור, כפי שפורסם במוסף שבת קודש 'יתד נאמן': ר' נח רכש שולחן מ'יד שניה', אלא שכאשר השולחן הגיע אל ביתו, הוא לא עבר בפתח מחמת גודלו... לאחר כמה ניסיונות, החליט ר' נח לפרק את השולחן ולהכניסו בחלקים. תוך כדי פירוק, לפתע בצבץ בתחתית השולחן שטר של 100 דולר... לאחר עיון מעמיק יותר הוברר שזהו אינו השטר היחיד שהוסתר שם, היו שם חבילות שטרות שבסיכומם הגיעו לסכום של 96,000 דולר!!!

המחשבה הראשונה שעלתה בראשו של ר' נח שהיות והמוכר כלל אינו יודע על קיומם של השטרות בשולחן, שכן לו היה יודע היה מוציא אותם משם, הרי זו מציאת ממון והרי אלו שלו...

אלא שיהודי ההולך בדרכי התורה, הוא התקשר אל רבו ושאל אותו כיצד עליו לנהוג עם הממון הרב שמצא?

הרב השיב לו שאכן ההלכה מאפשרת לו להשאיר את הממון ברשותו, אלא שאם הוא רוצה לקדש שם שמים, שיחזיר את הכסף למוכר, וידאג שהדברים יפורסמו וכך יתקדש שמו ית' בעולם, כשכל העולם יראו כיצד מתנהג יהודי ההולך בדרכי ה'...

מבלי להסס, התקשר ר' נח למוכר, וסיפר לו על המציאה שמצא בתחתית השולחן, ואכן הדולרים הושבו לבעליהן...

הגוי לא השאיר את הסיפור לעצמו, הוא כל כך התרגש מהשבת הכסף

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי אליעזר יוטקובסקי שליט"א

למה לגדל עופות זה קל, ולגדל ילדים זה קשה כל כך??? למה!?

השאלה השלישית: למה יש כל כך הרבה חולים? תראו כמה בתי חולים יש ברחבי הארץ והעולם. יש משרד ממשלתי ענק שעוסק רק בנושא זה של מחלות, יש מאות אלפי חולי סוכרת ואמנות אלפים אחרים סובלים מבעיות בלחץ דם, ויש כאלו שסובלים גם וגם, ועוד כל כך הרבה חוליים רעים. על מה עשה לנו ה' ככה???

השאלה הרביעית ששואל מרנא החפץ חיים היא למה אנשים מזיעים? למה אנחנו צריכים להזיע כל כך הרבה, אצים רצים ומזיעים בלי סוף???

למעשה השאלות הללו מקיפות כמעט את כל מכלול הקשיים והדברים הלא טובים שיש לאדם בעולם הזה!

שואל מרנא החפץ חיים, למה באמת כל כך קשה לנו ויש לנו כל כך הרבה דברים לא טובים???

התשובה ברורה כמובן... בגלל חטא עץ הדעת!

פעם אחת, לפני קרוב ל-6,000 שנה אכל אבינו הראשון אכילה אחת אסורה, ובעקבות כך נקנסה עליו מיתה, הוא התקלל 'בזעת אפך תאכל לחם' - קשיי הפרנסה, וחווה התקללה בצער גידול בנים.

היה מרנא הפץ חיים אומר בדיבורו הנוקב - צא ולמד, אכילה אסורה אחת, וכל כך הרבה צער וכאב לדורי דורות. מכאן נלמד כמה צריך יהודי להתרחק מכל אכילה, כי על כל מאכל איסור שיהודי מכניס לפיו היה צריך לקבל תוספת ענישה באותו שיעור של העונש שנקנס על אדם הראשון, והסיבה היחידה שהקב"ה לא נותן לנו את העונשים

האבוד, ומיהר לפרסם את הסיפור בכלי התקשורת השונים ברחבי ארה"ב, ואלה נתנו תהודה רבה לסיפור המופלא, על כסף שהושב לבעליו, למרות שאיש לא ידע על קיומו, והמוצא יכול היה לשלש את כל הכסף לכיסו, מבלי שאיש יידע על האוצר הענק שמצא...

יהודי ארה"ב שנחשפו לכתבות בתקשורת התהלכו באותם ימים בגו זקוף ובגאווה גדולה, הנה הם נמנים על העם היהודי המקדש שמו ית' ברבים, ומתנהג באופן מרומם ומפעים...

גם משתתפי הועידה התרגשו כשגיבור הסיפור הוזמן אל הבמה, ונתנו לו את הכבוד המגיע לו על מצוות קידוש ה' שעשה ברבים...

ר' נח עמד נבוך מול קהל האלפים, וסיפר בענווה שלרגע לא היה לו ספק שעליו להחזיר את האבידה לבעליה, שהרי הלכה מפורשת היא בשולחן ערוך [חו"מ ס' רס"ו] והוא הקריא: "אֲבִידַת הַגּוֹי מִתְּרַת, שְׁנֵאֵמַר: 'אֲבִידַת אֶחָד'. וְהַפְחִזְיָהּ, הָרִי זֶה עֹבֵר עֲבָרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִחֻזֵּק יְדֵי עֹבְרֵי עֲבָרָה. וְאִם הִחֲזִירָהּ לְקֹדֶשׁ אֶת הַשֵּׁם פְּדִי שִׁפְאָרוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל וְיִדְעוּ שֶׁהֵם בְּעֲלֵי אֲמוּנָה, הָרִי זֶה מְשֻׁבָּח..."

מחיאות הכפיים גברו עוד יותר... וכשהן פסקו, הוא המשיך כשדמעות חונקות את גרונו: "הרי נאמר: 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף', הנה יכולתי לעשות קידוש שם שמים בכסף! אני בטוח שכל אחד כאן ורובם מכלל ישראל היו עושים כמוני... כי כולם רוצים לקדש שם שמים... זה לא קידוש ה' שלי, זהו קידוש ה' של כולכם, ונזכה שנוכל להמשיך תמיד לקדש שם שמים..."

הנוראים האלו, היא בגלל שהוא יודע בחכמתו העליונה שאנחנו לא נוכל לעמוד בהם, ולכן הם לא ניתנים לנו כאן בעולם הזה.

ומדה טובה מרובה, השכר העצום של מי שנמנע מאכילת איסור, אין לו שיעור.

הגאון רבי שמואל דוד הכהן פרידמאן שליט"א מברוקלין ניו יורק, מביא בספרו 'בדידי הוא עובדא' מעשה נורא על עיירה אחת בפולין שגזר השלטון לסלול כביש על בית העלמין היהודי ונאלצו להעביר את כל הנפטרים מקבריהם לקבורה במקום אחר, ומצאו שהיו שם שני נפטרים שנשארו שלמים שנים רבות אחר פטירתם ולא שלטה בהם רימה. האחד היה קברו של אחד מרבני אותה עיירה, צדיק ופרוש ששנים רבות אחר פטירתו עוד נישא שמו בהערצה בפי כל, והשני היה קברו של איש פשוט, שנפטר ונקבר במדים של חייל בצבא הפולני, ולא היה יודע ספר באופן מיוחד. בדקו ומצאו שהוא נזהר במשך כל שירותו בצבא הפולני שלא להתגאל במאכלי טריפה, והחיילים הגויים שמו לבם לכך, וסיפרו למפקד.

כעס המפקד על כך שהיהודי מתנזר ו'לא מתאים לו' לאכול מהאוכל שאוכלים כל שאר החיילים והמפקדים, ועל כן ציווה שיאכילו אותו בכח במאכלי הטריפה. אבל אותו חייל מסר את נפשו על כך, ולא הסכים בשום אופן לאכול את המאכלות האסורות, ושילם על כך בחייו רח"ל. וזכה על ידי כך שנשאר גופו שלם, ומכאן נדע כמה גדול ועצום הוא השכר עד שיהודי פשוט כל כך, זכה למעלה שזוכים לה רק קדושי עולם הניצלים מחיבוט הקבר ומקללת 'אל עפר תשוב'.

הוא רצה להיבלע באדמה ולא ידע מה לעשות עם עצמו, לעומתו רבי שבתי היה המום לרגע, הוא עמד לשניה קלה ואז יצא מהחדר. לאחר כמה רגעים הוא חזר אל החדר כשבדו ספל קפה חדש שהכין

הסגולה הגדולה לברכה והצלחה המתבארת בפרשה

הרב בנימין בירנצוויג

"פי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים" (יא - מה)

'תנא דבי רבי ישמעאל, אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כמו מצרים וכנענים דיים'. מדברי חז"ל אלו למד מרן רבי לייב חסמן בספרו 'אור יהל', סגולה עצומה להינצל מכל דבר רע. בדבריו עושה רבי לייב 'קל וחומר', אם זה שיהודי מונע את עצמו מאכילת שרצים, שזה דבר קל מאוד, כי הרי ישראל קדושים הם ואכילת השרצים היא דבר מאוס מאוד אצל כל יהודי, ולא מדובר במאמץ גדול להתגבר כדי לא לאכול שרץ, ובכל זאת די להם בזכות זו כדי להיות נגאלים מעול השעבוד הנורא שהיו נתונים בו במצרים - על אחת כמה וכמה אלו הנמנעים מאכילה אסורה של דברים שכן מפתים ונפשו של אדם מתאוה להם, בוודאי שמגיע להם על כך שכר כפול ומכופל שהקב"ה ישלח להם גאולה וישועה בכל מה שהם צריכים לו.

הוסיף רבי לייב חסמן נדבך נוסף על אותו 'קל וחומר', וכתב שיש לו גם 'קל וחומר בן בנו של קל וחומר' - מה קורה כשהודי מונע את עצמו מלאכול בשר תאוה שמותר באכילה, הבשר כשר בכשרות הכי מהודרת ואין בו שום סרך אסור, אבל יהודי מתגבר על התאוה ולא אוכל אותה, כשהכוונה שלו היא לקדש את עצמו במותר לו, כמה יהיה השכר שלו גדול מן השמים???

ומסיים רבי לייב בקביעה נחרצת: "ובזה ראינו עצה נאמנה, שאם אדם נמצא חס ושלום בצרה, ידור נדר להפליא להימנע מלהשביע תאוות נפשו בדבר המותר לו, והרי מובטח לו זכות גדול להיוושע ולהיגאל מכל צער ויגון".

ועוד הוא מוסיף שזה מה שאמרו חז"ל שכל הבולם פיו בשעת מריבה, הרי הוא כתולה ארץ על בלימה, והעולם תלוי בו. כלומר, גם אם העולם כולו היה ראויה להיחרב בגלל מעשי בני אדם, ובא יהודי אחד ובלם את פיו בשעת מריבה, הוא "העמיד העולם בזכות מעשהו זה, שבירת רצון אחד, ששכרה הגדול עד מאד", כלשונו הטהור של רבי לייב זצ"ל.

זה לא הרמב"ם של כלל ישראל!

ר' שבתי פרנקל ז"ל היה יהודי תלמיד חכם עצום, אשר מסר נפשו על מנת לאסוף את כתבי ופסקי הרמב"ם מכל העולם, אותם הוא ערך וסידר על הכתב. וזכה לסיעתא דשמיא עצומה שספרו נהפך

לנכס צאן ברזל בכל בית יהודי בעולם, זה הרמב"ם עליו מקדשים כל ישראל את לימוד תורתם.

את כל חייו הוא מסר למען מטרה נשגבה זו, מפני שידע שכל כתב יד חדש יכול לחולל מהפך בכל עולם התלמוד וההלכה. בעקבות כך הוא פתח מכון מיוחד אשר היה קרוי על שמו - "מכון שבתי פרנקל".

ונביא מעשה נפלא שאולי הוא סיבת שכרו הגדול במה שזכה. לאחר פטירתו, בזמן ה"שבעה" סיפר סגן מנהל המכון, אשר היה יד ימינו לאורך שנים מעשה מדהים ומופלא, אשר כמעט אין בנמצא כמוהו בימינו, וכך היו דבריו:

"באחד הימים, נודע לרבי שבתי על מציאה מיוחדת ונדירה של הרמב"ם. לא היה מדובר בכתב יד פשוט ובודד, אלא בקונטרס עתיק ביותר, נדיר ומיוחד שכתב הרמב"ם, המלא באוצרות גלומים אשר היה יכול לחולל מהפכה בכל עולם התלמוד. אך ישנה בעיה אחת, הקונטרס העתיק בן מאות השנים נמצא במוזיאון מיוחד במצרים, אשר אין לאף אחד רשות להתקרב אליו או לגעת בו.

כאשר שמע זאת רבי שבתי מיד שם זאת לנגד עיניו כמטרה עילאית מיוחדת להצליח לשים ידו על הקונטרס בכל מחיר. הוא פנה למוזיאון במצרים וביקש לרכוש את הקונטרס הנדיר, אך בעלי המוזיאון סירבו בכל תוקף. "הוא אינו עומד למכירה. מדובר בנכס מצרי עתיק" טענו האוצרים המצרים. אך רבי שבתי לא אמר נואש, הוא החליט כי הוא יעשה הכל על מנת לגאול את כתב היד הנדיר מידי המצרים ויהי מה.

במשך שנים ארוכות הוא ניסה לדבר עם אנשי מפתח רבים

מרוכז בקריאת הקונטרס, נשפכה כליל הישר אל תוך הקונטרס הנדיר וצבעה אותו בצבע שחור עז. הקונטרס הנדיר ספג מכה קשה, הכתב העדין נמוחק כמעט כליל והדפים הרכים נדבקו זה לזה והושחתו לחלוטין.

נעצור לרגע את הסיפור ונשאל, מה היינו אנחנו כנראה עושים במצב שכזה? יש להניח שהתסכול, האכזבה והכעס היו שולטים ברובנו בערבוביה ומוצאים את דרכם מיד לפורקן בדמות צעקות וחיפוש אשם מידי להטיל עליו את כל הרגשות שמבעבעים בנו... בסך הכל אנחנו הרי 'בני אדם', אנושיים, וזה אולי למעלה מכוחותינו לסבול מחדל שכזה לאחר שנים רבות כל כך של השקעה בזמן ובממון... ומה עשה רבי שבתי?....

באותו רגע שהקפה נשפך הזדעזע סגן המנהל ולא ידע את נפשו. הוא רצה להיבלע באדמה ולא ידע מה לעשות עם עצמו, לעומתו רבי שבתי היה המום לרגע, הוא עמד לשניה קלה ואז יצא מהחדר. לאחר כמה רגעים הוא חזר אל החדר כשבידו ספל קפה חדש שהכין, ופנה אל סגנו בחיוך: "כנראה שמשמים לא רצו שהרמב"ם הזה יגיע לעם ישראל, אינך אשם כלל וכלל, קח ושתה את הקפה..."

למה ברא הקב"ה יצר הרע חזק כל כך?

יסוד וסגולה גדולה זו, מצאתי גם שכתב הגר"ש פינקוס זצ"ל בספרו, לתרץ קושית הגר"י בלאזר בספרו ככבי אור, על מאמר חז"ל (סוכה נב, א) "יצרו של האדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו", מדוע אכן העמיד הקב"ה את הענין בצורה זו שבלי עזרתו אי אפשר להתגבר על היצר הרע? וביאר שענין זה לטובת האדם, שאם בעצמו היה מתגבר הרי זה מעשה אדם גרידא, וגם השכר עליו היה מוגבל כמו שמעיה האדם מוגבל, אבל כיון שהתגברות מגיעה רק מכח עליון, יש בזה מעשה שמים, וגם השכר לא מוגבל כמעשה שמים.

ואנחנו אף נוסיף כי גם אם יתגבר אדם על עצמו פעם אחת כנגד רצונו, בתאוות האכילה או בכל תאוה אחרת הבוערת בו, הרי ודאי שמן השמים שזכו גדול עד מאד, וכפי המבואר בספרים הקדושים שמי שהזדמן לו איזה מכשול של ראייה אסורה וכדו' בלכתו ברחוב, ומתגבר עליו, הרי יכול לבקש באותו רגע מה שירצה ומן השמים ישלמו לו בכפל כפליים.

במצרים, כאלו שהיו בעלי השפעה ויכולת לעזור בפרויקט חייו שלקח לו כמשימה, ואף הזרים כספים רבים לצורך כך, אך לא עלה הדבר בידו. באחד הימים, כאשר ראה בעל המוזיאון כי הביקוש אחר אותו קונטרס עתיק של הרמב"ם, רבם של היהודים, כה מבוקש, הוא החליט לשחרר קצת את היד מההדק והודיע כי הוא מסכים למכור את אותו כתב יד נדיר, אך עלותו של הכתב הגיע לסכום אגדי ומופקע, אשר לא היה בנמצא גם אצל עשירים וגבירים עצומים.

כאשר שמע זאת רבי שבתי מיד קפץ על המציאה. הוא הפך את העולם וגייס סכום עתק, כמוהו לא הוציא מעולם בעבור כתב יד של הרמב"ם. לאחר עמל וטורח מרובה הוא הצליח לגייס את כל הכסף וניגש לבעל המוזיאון על מנת לפדות מידי את הכתב.

בשעה טובה ומוצלחת, לאחר שנים של שכנועים והוצאת הון עתק - החיבור הנדיר בעולם של הרמב"ם בכבודו ובעצמו הגיע לידי של רבי שבתי. הספר היה כה יסון, בן מאות שנים, הדפים שלו היו כה חלשים והכתב היה עדין ביותר, ועל כן היה צורך לנהוג בו כל משנה זהירות על מנת שלא ייפגם ואף כספת מיוחדת הוכנה עבור אותו כתב עתיק. היה זה יום מיוחד וחגיגי, כמוהו המכון לא ידע שמחה מזה שנים רבות. בדרך כלל, כאשר הגיע כתב יד עתיק ונדיר של הרמב"ם למכון, תחילה היו מצלמים את כל הדפים שבו, על מנת שיהיה עותק של הספר. והנה הפעם כאשר הגיע רבי שבתי פרנקל למכון, כשבידו עטוף ושמור בהגנה מיוחדת הקונטרס הנדיר הוא מיד נכנס עימו לחדר שמור במכון, אליו נכנסים רק אנשים בודדים ומוורשי כניסה. רבי שבתי קרא לסגן מנהל המכון שיהיה שותף עימו בהתרגשות העצומה בקריאת הקונטרס בפעם הראשונה. מי לא רצה להיות נוכח באותו המעמד? - בדיקת הקונטרס אשר על השגתו עמלו שנים והוציאו הון עתק.

הסגן נכנס אל החדר המיועד בהתרגשות, כשבידו הוא אווז ספל קפה גדול אותו הכין לצורך הזמן בו יבלה בחדר עם רבי שבתי. רבי שבתי הניח את הספר בהתרגשות וברעדה על השולחן ונגע בעדינות בספר העדין בעל כתב היד היפה שכבר היה חלש וזקן בימים. הוא הרגיש בליבו סיפוק עצום וחשב שהנה הוא מצא פה נכס צאן ברזל אמיתי לעם ישראל כולו.

והנה, בעוד רבי שבתי וסגנו עומדים בהתרגשות ליד הספר, ידו של הסגן אשר אחזה בספל הקפה, בטעות מוחלטת, תוך כדי שהיה

המשך מעמוד 18 | הרב עמרם בינעט

אופייני מאוד לאבא זצ"ל, היתה לו תכונת אופי כזאת, שהוא לא היה דוחה שום דבר אפילו לא ברגע, מה שאפשר לעשות עכשיו עושים עכשיו, אין שום תועלת בדחייה למועד אחר. הרי לנו ממש 'זה לעומת זה', כמה גדולה היא הזריזות לקבלת עול תורה ומצוות, וחלילה וחס כמה חמורה היא ה'דחיינות', שבכוחה לאבד כל חלקה טובה.

אז בפעם הבאה שהילד לא רוצה להרים את הגרביים ברגע שבו התבקש לעשות זאת, נשתמש בזה כתזכורת בעיקר להתנהגות של עצמנו... אני לא יודע מה אתכם, אבל לי השיטה הזאת עוזרת מאוד.

אשלח אותו מיד."

"יום אחרי שהתאסרתי", המשיך הגר"ש קנייבסקי לספר, "אמר לי אבא 'בוא, אנחנו צריכים ללכת להזמין מזוזות שיהיו לדירה שלך'. 'עוד לא היה לנו מושג מתי תהיה החתונה, לא היה לנו שום מידע לגבי הדירה בה נתגורר, כמה חדרים יש בה וכמה מזוזות נצטרך לקנות עבורה, אבל אצל אבא זו בכלל לא היתה סיבה לדחייה. צריכים מזוזות? קונים מזוזות."

"כחודש אחרי האירוסין כבר נסעתי גם להזמין חליפות אצל החייט, למרות שהחתונה היתה עשרה חודשים אחרי האירוסין... זה סיפור

האם מותר לסגור חלון בשבת למשך שנים רבות? חלון שזוגיתו נשברה - מה מותר להניח בו בשבת כדי לסגור?

בסגירת חלון - וכל פתח אחר שבקיר הבית או שבתקרתו - בשבת, נחלקת ההלכה לכמה סוגי סגירה, שיפורטו להלן. הסגירה הרגילה, על ידי דלת [שבימינו נהוג לכנותה 'חלון', או 'כנף'] המחוברת לקיר באמצעות ציר וכדומה, או עומדת על גבי מסילה ונעה מצד לצד בתוך חלל החלון - מותרת לכתחילה; והוא הדין לסגירת החלון בחפץ הקשור או מחובר אליו, כך שתלייתו עליו מוכיחה שמיועד לסגירת החלון. וכתבו בארחות שבת, שסגירת החלון מותרת אף באופן שהסגירה היא למשך תקופה ארוכה, ואינו עתיד לפותחה אלא לאחר כמה שנים. וחלון שזוגיתו נשברה, וכדומה, ורוצה לסגור על ידי הנחת חפץ כלשהו בחלל החלון - מותר, כאשר דרכו לפותחו ולסגורו תדיר. לדעת השולחן ערוך, מותר לסגור את החלון אף בחפץ שהוא מוקצה 'מחמת גופו' - כגון פיסת עץ - אשר יחדוהו לשימוש זה, או השתמשו בו פעם אחת לכך בימות החול, כיון שבכך ניתן לחפץ שם כלי, ומותר בטלטול. ולדעת ראשונים רבים אין היתר לסגור את החלון אלא בכלי, כיון שסגירה בחפץ שאינו כלי נראית כתוספת על הבנין, האסורה משום מלאכת 'בונה'.

ואף כאשר סוגר את החלון בכלי - נחלקו הפוסקים: יש אומרים שנדרש ייחוד הכלי לכך, או שימוש בו למטרה זו פעם אחת בימות החול, משום שללא היחוד או השימוש נראית סגירת החלון באמצעות הכלי כתוספת על הבנין; ויש חולקים. ובכלי שאין דרך להשתמש בו לשימוש כזה, ועתיד להינטל משם בהקדם - כגון בגד - לכל הדעות אינו נראה כמוסיף על הבנין, ואין צורך בייחוד הבגד או בשימוש בו למטרה זו; אין לחבר את הבגד מכל הצדדים כסגירה קבועה; [ואם מחברו כן לילון הנפתח ונסגר בכל עת, ובתלייה עראית - פעמים שאין בכך איסור].

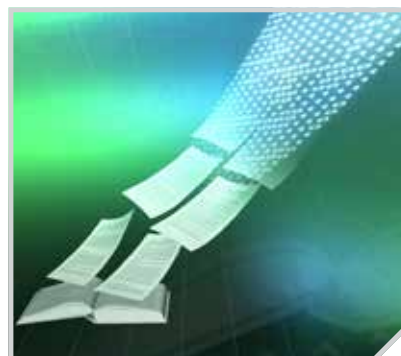
האם מותר להשתמש בבריאח הנכנס לנקב שברצפה? מוט של גליל נייר - האם מותר להוציאו ממקומו בשבת?

בריאח של דלת הנכנס לנקב שברצפה, או שבקיר, מותר להכניסו לנקב בשבת. ואם הדלת עומדת במקום עפר ואדמה, ואין נקב מיוחד לכניסת הבריאח, אלא בהורדת הבריאח יוצר הבריאח נקב בקרקע ונעצר בתוכו - מותר להשתמש בו בשבת, משום שניכר הדבר שהבריאח מיועד לעצירת הדלת ואין זה דומה למלאכת 'בונה'; ויש אוסרים. ומוט המהודק לקיר, שיש בו קפיץ המיועד לתליית גליל נייר - לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, מותר להוציאו ולהכניסו בשבת, כיון שעשוי לכך, [אך בפועל אין צורך בדבר, משום שאין משתמשים בגליל נייר בלתי חתוך בשבת]. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, הואיל והמוט מיועד להיות קבוע במקומו תמיד ורק בשעת הצורך מוציאים ומחזירים אותו לאלתר, הריהו נחשב כחלק מצורת הבנין, והוצאתו והכנסתו דומות למלאכות 'סותר' ו'בונה', ואסורות בשבת. אולם, מוט העשוי לתלות על גביו מגבת, כמצוי במקומות ציבוריים, אשר אינו מוברג ואינו מחובר למקומו כלל, אלא נכנס בשני קצוותיו לטבעות רחבות היוצאות מהקיר - אף לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, מותר להוציאו ולהחזירו למקומו בשבת, משום שאין לו שום חיבור, ואינו כחלק מצורת הבנין. וזאת אף במקרה שהניחו מנעול על גבי הטבעות, באופן שאי אפשר להוציא את המוט ללא פתיחת המנעול.

הניחו מוקצה על דפים כדי שלא יעופו ברוח - האם הם נעשו 'בסיס לדבר האסור'?

חפץ שמותר לטלטלו בשבת, שהניחו עליו לפני שבת חפץ של מוקצה, על דעת שיהיה מונח שם במשך השבת, והיה מונח עליו בזמן בין השמשות של כניסת השבת - נעשה בכך 'בסיס לדבר האסור', ואסור לטלטלו בשבת. דין זה אמור רק כאשר מטרת הנחת המוקצה היא שחפץ ההיתר ישמש לו כבסיס, אך אם המטרה היא להיפך - שהמוקצה ישמש את חפץ ההיתר, אין חפץ ההיתר נחשב כבסיס לדבר האסור, ואם המוקצה נפל מעליו בשבת, או שניתן לנער מעליו את המוקצה על ידי הטייתו וכדומה - מותר לטלטלו. ודוגמה לדבר: אם הניחו מוקצה על גבי דפים כדי להחזיקם שלא יעופו ברוח, אין הניירות נחשבים כבסיס לדבר האסור, ומותר למושכם מתחת למוקצה בשבת.

מה מותר לכתחילה להניח על גבי פצע מדמם בשבת? והאם מותר להסיר בשבת 'פלסטר' המודבק במקום שיער?

נחלקו הפוסקים אם מותר להניח בגד או מגבת על גבי פצע מדמם: יש שאוסרים, משום איסור מלאכת 'הצובע' בצביעת הבד באדום, ויש שמתירים, משום שזו צביעה ב'דרך לכלוך'; ולהלכה, בשעת הדחק ניתן להקל; ולכן, לכתחילה יש לשטוף את הדם במים לפני הנחת הבגד; ואם לא ניתן לשוטפו, מותר להניח עליו את הבגד. ויש אומרים, שדבר שאינו עומד לצביעה כלל, ובמיוחד אם מיועד להשלכה לאלתר - וכגון תחבושת, 'פלסטר', או נייר טישו - מותר לכל הדעות להניחו על גבי הדם לכתחילה.

להסיר פלסטר במקום שיער - גזיזת שערות בכלי לצורך שימוש בשיער עצמו, אסורה בשבת מדאורייתא. וגזיזת שיער לצורך יפוי הגוף - יש אומרים שאסורה רק מדרבנן, משום שהיא מלאכה 'שאינה צריכה לגופה', שהרי אינו עושה זאת לצורך שימוש בשיער הנגזז; ויש אומרים שאסורה מדאורייתא, משום שמטרת היפוי מחשיבה את המלאכה כ'צריכה לגופה'. ותלשת שיער ביד, לכל הדעות אסורה רק מדרבנן, משום שאינה כצורת המלאכה, הנעשית בדרך כלל בכלי; וכן משום שאין דרך לתלוש שיער מן החי, שהרי הדבר גורם לכאב. ויש להימנע בשבת מחיכוך במקומות השיער שבגופו בצורה שתגרום בוודאות לתלישת שיער. ו'פלסטר' או תחבושת המודבקים לגוף במקום שיער - לדעת הגר"ש **אוייערבך זצ"ל**, במקרה שהם גורמים צער מותר להסירם אף באופן שבוודאי יתלשו שערות בעת הסרתם; והגר"ש **ואזנר זצ"ל** לא התיר להסירם אף לצורך מצוה כי אם בצורה שלא תגרום בוודאות לתלישת שערות.

קריעת נייר בשבת - איסור דאורייתא או דרבנן?

הקורע יריעת בד, נייר וכדומה, על מנת לחזור ולחברם, עובר באיסור מלאכת 'קורע'. ואם קורע בדרך השחתה וקלקול, עובר באיסור דרבנן. והקורע שלא על מנת לחבר, אך אינו עושה זאת בדרך השחתה אלא בדרך תיקון - וכגון שקורע יריעת בד לשני חלקים על מנת ליצור מכל אחד מהם בגד נפרד - נחלקו ראשונים אם עובר באיסור דאורייתא או דרבנן. והמשנה ברורה מכריע שבמידה והופך את שני חלקי היריעה או הנייר לראויים לשימוש עבדו, עובר באיסור דאורייתא; ואם על ידי הקריעה מתקין רק את אחד החלקים לשימוש - אסור הדבר מדרבנן מפני ש'נראה כעושה כל', ויתכן שעובר באיסור דאורייתא של 'מכה בפטיש'.

חֲמִידַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאָה

הוא החל לספר את כל קורות העיירה, לאחר שעתיים בהן הירצה ללא הפסקה, הוא התעייף וביקש לנוח מעט... 'לנוח?', התפלא הסוחר, 'עשה זאת מחר!'

הסוחר שגלה מעיירת הולדתו, וכדי לשמוע את קורותיה הסכים לשלם סכום כסף נכבד - ואיך נראית השבת שלנו...

בעיירה שלנו.

להצעה נדיבה כמו זו לא יכול היה הידיד לסרב, ואכן, לאחר שאכל ושתה החל לספר את כל קורות העיירה מיום עזיבת הסוחר. לאחר שעתיים בהן הירצה ללא הפסקה, הוא התעייף וביקש לנוח מעט. אולם כאן ציפתה לו הפתעה: 'לנוח?', התפלא הסוחר, 'הלא אני שלמתי לך עבור כל היום. אם רצונך לנוח, אנא עשה זאת מחר, והמנוחה תהיה על חשבונך! מדוע שתנוח על חשבוני? אני שכרתי אותך רק כדי שתספר לי סיפורים...!'

בהתאם לכך, באר המגיד, הקדוש ברוך הוא רואה שעם ישראל עובד כל השבוע לפרנסתו ועסוק בחומריות, ולכן קבע להם את יום השבת. ביום זה, פונה הקדוש ברוך הוא לעמו ואומר להם: כעת אינם עובדים, ולכן עליכם לנצל את יום זה עבור לימוד התורה וענייני קדושת השבת. אולם, יש כאלו שביום זה פורשים למנוחה... וכאן טוען כנגדם הקדוש ברוך הוא: "אם הנכם רוצים לנוח? - נוחו על חשבונכם! לשם צרכי מנוחה, הנכם יכולים לעשות שימוש בשבת ימי המעשה. ואלם יום השבת הוא "שבת לה", הוא היום שלי! ונתתי לכם אותו כדי להשתמש בו ללימוד התורה ולעליה ברוחניות.

רבנו יוסף חיים זצ"ל כותב ("בן איש חי", שמות): "כתבו המקובלים ז"ל, דגדול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול...", כלומר שעת לימוד תורה בשבת, שווה לאלף שעות של ימי החול... ומכאן ניתן להבין עד כמה גדולה חשיבות העיסוק ברוחניות ביום זה.

(ומתוך האור - מגילת אסתר)

יום השבת הוא יום המקודש לעבודת ה' ולענייני רוחניות, ועל מנת להבין עד כמה גדולה חשיבות הזהירות מעשיית דבר חולין ביום זה, המשיל המגיד מדובנא משל ממשליו:

לפני שנים רבות קם אדם אחד והחליט להתבסס בעסקיו. לשם כך עקר האיש מעיירת מגוריו, והשתקע בעיר הגדולה והרחוקה. לאחר שנים שבהן עשה חיל בעסקיו, בעודו מנותק מכל קשר לידידיו הקודמים, תקפו אותו געגועים לעיירה שלו. ומפעם לפעם היו מחשבותיו נודדות, והוא היה שואל את עצמו אודות מצבם של בני משפחתו הענפה, ושלומם של חבריו הקרובים או מתפללי בית הכנסת... וכך חלפו ימים רבים על האיש, אולם לא היתה בידו אפשרות לקבל ולו פיסת מידע על קרוביו וידידיו.

והנה ביום בהיר נשמעו נקישות על דלת ביתו, בפתח הבית עמד עני ופשט את ידו לצדקה, והסוחר המופתע גילה כי אותו איש הינו ידיד נעוריו מן העירה!

'שלום עליך', קרא הסוחר בהתרגשות, 'מה מעשיך כאן?'

'באתי לאסוף צדקה', השיב הידיד.

'בא הכנס נא, והתכבד בכוסית יי"ש', שמח הסוחר שלא הצליח לעצור בעד סקרנותו הבווערת, 'ספר לי מה קורה בעיירה שלנו?'

למשמע השאלה הציץ הידיד בשעונו ודשדש בעקביו תוך שהוא ממלמל: 'אין לי זמן, אני אוסף צדקה, וכל דקה יקרה לי...!'

אולם הסוחר לא רצה שהזדמנות הפז תחמוק מידי ולכן מיהר לשאול: 'כמה כסף לצדקה אתה אוסף ביום אחד?'

'כאלף דולר', השיב האיש.

'אם כך, אשלם לך סכום זה, בתנאי שתשב אצלי ותספר לי מה נשמע